

**Sociální
demokracie**

**vize
2035**

Obsah

Dlouhodobý program: Vize 2035	1
Proč Sociální demokracie?	2
Programové priority – Sedm programových jistot SOCDEM	3
1. Sociální politika	5
2. Dostupné bydlení	19
3. Ochrana zdraví	23
4. Vzdělání	29
5. Podpora sportu a pohybu	35
6. Ochrana přírody	37
7. Hospodářská politika	43
8. Doprava	51
9. Daně a příjmy státního rozpočtu	54
10. Kultura	59
11. Zemědělství a podpora venkova	64
12. Zahradní politika a obrana	67
13. Vnitřní bezpečnost	71
14. Spravedlnost, exekuce a ochrana spotřebitele	74

Dlouhodobý program: Vize 2035

Tento dokument obsahuje aktualizovaný dlouhodobý program SOCDEM a navazuje na dlouhodobý program ČSSD z roku 2021 s názvem Vize SOCDEM pro Česko 2030. Tento původní dokument lze dohledat zde: <https://socdem.cz/vize-socdem-pro-cesko-2030/>.

Programové priority do voleb do Poslanecké sněmovny v roce 2025 Sedm programových jistot SOCDEM jsou uvedeny níže a byly představeny na programové konferenci Sociální demokracie dne 22. března 2025.

Tento programový dokument byl připraven ve spolupráci s odbornými komisemi SOCDEM, diskutován opakovaně celou členskou základnou a schváleno předsednictvem SOCDEM dne 30. dubna 2025.

Za přípravu programu SOCDEM zodpovídala předsedkyně strany Jana Maláčová. Všem odborníkům a členům strany, kteří se na jeho tvorbě podíleli, za jejich práci velmi děkujeme. Zvláštní dík patří předsedům a předsedkyním a všem členům a členkám odborných komisí. Bez nich by tento dokument nevznikl a jejich obětavé, bezplatné práce si nesmírně vážíme.

Proč Sociální demokracie?

Je to vlastně jednoduché: Protože když makáš, máš za to mít slušnou životní úroveň, abys nemusel žebrat o pomoc. Život je bud' džungle, kde silnější využívají svou moc na úkor slabších, nebo společnost s rovnými šancemi a pravidly pro všechny. A právě to je základ Sociální demokracie.

Protože všichni mají mít šanci – stejný nárok na vzdělání, zdravotní péči, naději na lepší budoucnost – ať už je to dělník, nebo dítě miliardáře. Protože víme, že když společnost začne obdivovat jen silné, dravé a úspěšné, a zapomene na všechny ostatní, ztratí svou spravedlnost.

Protože my se zastaváme všech poctivých lidí. Nejen střední třídy, ale třeba i paní uklízečky, která je na své dvě děti sama. Už tak má život těžký, finančně je věčně na hraně, a když se dostane do problémů, nikdo jí nepomůže.

Nechceme rozdávat dávky, ale aby každý měl dobrou výplatu a pracující lidé žádné dávky nepotřebovali. Současně věříme, že pokud má někdo smůlu – přijde o práci, onemocní nebo ho postihne jiné neštěstí –, společnost by mu měla nabídnout pomocnou ruku. Proto platíme daně a proto máme stát. Lidé si mají pomáhat. Život je sám o sobě dost nespravedlivý. Chceme hájit ty, kteří každý den bojují o lepší život pro sebe a své blízké. Protože covidová pandemie ukázala, na kom společnost opravdu stojí a co je v životě důležité. Pečovatelky, které se zavřely v domovech s těmi, kteří se bez jejich pomoci neobešli, i když samy měly rodiny. Lékaři, zdravotní sestry, hasiči, učitelky, prodavačky v obchodech. Když přišla krize, nebyli to investoři a bankéři, kdo držel společnost nad vodou. Byli jste to vy všichni, o kom se nepíše na internetu a nejste v žebříčcích miliardářů, kteří by bez vás byli nic. A právě vy byste měli být slyšet a mít zastánce. My, sociální demokraté, jsme stáli vždy na vaší straně.

Protože stát má být pro všechny. Česko má být pro všechny. Protože mít kde bydlet a dostávat slušnou mzdu by mělo být v civilizované Evropě normální. Protože společnost má držet pohromadě, ne se dělit na vítěze a poražené. Protože život je jen náhoda, každý je jednou dole a pak zase nahoře. To je základ západní demokratické civilizace: rovný přístup, šance pro všechny, pomocná ruka pro ty, kdo potřebují pomoc. To je spravedlivá společnost, kterou chceme.

Nikdo jiný se o to nepostará. Pokud vás rozčiluje, že i když pracujete víc, než byste měli, na konci měsíce sotva vyjdete, nejste sami. Nás to štve taky. Pokud si při sledování Poslanecké sněmovny připadáte, že sledujete sci-fi z jiné planety, chápeme to. Pokud vidíte nerovnosti a říkáte si, že to není fér, jsme na vaší straně.

Sociální demokracie není minulost. Právě dnes je potřebná víc než kdy dřív. Historie se opakuje. A pokud chcete, aby se někdo zastal lidí, ne bank, spekulantů a investorů, jsme tu pro vás.

Váš přítel, česká Sociální demokracie

Programové priority – Sedm programových jistot SOCDEM

První jistota: Práce tě musí uživit!

Chceme do roku 2028 minimální mzdu 31 tisíc Kč a opravit platové tabulky tak, aby už nikdy žádný tarif nezačínal pod úrovní minimální mzdy. V tuto chvíli vinou Fialovy vlády začíná pod minimální mzdou polovina tarifů!

Za poctivou práci si zasloužíš slušnou výplatu – alespoň tisíc korun na každý den, včetně svátků a víkendů. Jak toho dosáhneme? Každý rok zvýšíme minimální mzdu alespoň o tři tisíce Kč – tak, abychom se v roce 2028 dostali na 31 tisíc Kč měsíčně. Doženeme Polsko a naší ambicí je také dohnat Slovensko. Také to bude mít pákový efekt na ostatní mzdy – firmy budou muset přidávat i ostatním s vyššími mzdami. Kolem nás to funguje!

Druhá jistota: Daně tě nesmí zruinovat! „Tisícovka navíc za práci.“

Snížíme daň z práce o 1000 Kč měsíčně.

Proč z výplaty živit stát, když z ní pak skoro nic nezbude? Práce je v Česku zdaněná až moc – a to je třeba změnit. Chceme, aby ti každý měsíc zůstalo v peněžence o tisícovku víc. Jak? Zvýšíme slevu na poplatníka.

Třetí jistota: Prarodičák

Mít děti je radost, ale také velká oběť. Časová, psychická, finanční – a hlavně pro ženy často neplacená práce na výchově budoucích občanů, daňových poplatníků. Výsledek? Nižší důchody a méně času na zasloužený odpočinek. SOCDEM už v minulém volebním období zavedla „výchovné“ pro ty, kdo vychovávali dítě, aby se tahle nespravedlnost začala napravovat.

Ted'v tom jdeme dál: 65 let a dost! Zastropujeme věk odchodu do důchodu na 65 letech – už žádné zvyšování! A za každé vychované dítě budeš moct odejít o rok dříve. Chybějící roky za rodičovskou a dřívější odchod do důchodu vyrovnáme fiktivním vyměřovacím základem, aby děti neznamenaly trest v podobě nižší penze.

Čtvrtá jistota: Vídeňský model bydlení! „Bydlení je naše zbrojení!“

Chceme každý rok do bydlení investovat jedno procento HDP, tedy 80 miliard Kč ročně, a v příštím volebním období tak koupit nebo postavit až 100 tisíc státních bytů s nízkým nájmem. Tím zlevníme bydlení všem.

Bydlíme nejdráž v Evropě. Také už na to nemáš a bojíš se, jak budou bydlet tvoje děti? Potřebujeme radikálně změnit systém, nikoliv jen kosmetické úpravy, které nabízí současná vláda. Náš model přinese kromě příjemnějších cen bydlení i další pozitivní efekty: podporu stavebnictví, které stagnuje, a výkupy bytů v centrech měst, kam by se mohl konečně začít vracet normální život.

Kde na to vezmeme? Z půjček od Evropské investiční banky (EIB), které běžně čerpáme například na modernizaci železnic, a postupným odbouráním příspěvku na bydlení. Když budou ceny nájmů rozumné, nebude nutné dotovat předražené bydlení. Zavedením sektorové daně, aby velké korporace také přispěly na dostupné bydlení.

Pátá jistota: Kroužkovné

Přispějeme každému dítěti ve věku 6–18 let ročně až 10 tisíc Kč na volnočasové aktivity. Chceme, aby všechny děti dostaly příležitost k pohybu, sportu i zážitkům. Zavedeme proplacení 10 tisíc Kč ročně jako slevu na dani a týkat se bude kroužků, táborů, školy v přírodě, doučování, lyžařských výcviků nebo třeba tanecních.

Proč? Zajistíme rovné šance pro všechny, aby sport a kroužky nebyly pro některé děti nedostupný luxus. A podpoříme tím pohyb a zdravý životní styl. Není lepší investice než do zdraví a vzdělání dětí!

Šestá jistota: 13. důchod

Zavedeme 13. důchod – jednou ročně 10 tisíc Kč vyplácených před Vánoci. Stejně jako jsme to udělali u tzv. rouškovného v roce 2020.

Ceny potravin, energií a bydlení letí nahoru, zaměstnancům to můžeme kompenzovat vyššími mzdami a nižšími daněmi. Ale co důchodci, kteří čelí stejné drahotě jako všichni ostatní? Navíc často bojují se zdravotními problémy a možnosti přívýdělku mají minimální. Proto 13. důchod!

Sedmá jistota: Francouzský recept – energie za hubičku!

Zestátníme ČEZ a energii vyrobenou z veřejných zdrojů budeme prodávat za regulované ceny.

Ceny energií rostou a v Česku jsou jedny z nejvyšších v Evropě. Dusí domácnosti i firmy, mají vliv na zdražování v celé ekonomice od potravin přes služby až po průmysl. Prvním krokem musí být zestátnění ČEZ, aby ceny energií mohla kontrolovat vláda, a ne energetická burza.

Druhým krokem je prodej části elektřiny za garantovanou cenu, podobně jako ve Francii, kde státní společnost EDF část elektrické energie z jaderných elektráren prodává domácnostem za dostupnou cenu. Ceny budeme regulovat tak, jak to u nás bylo možné do roku 2007.

1.

SOCIÁLNÍ POLITIKA

Férové pracovní podmínky

Dobré pracovní podmínky jsou nutným předpokladem kvalitního života. Vždyť v práci trávíme skoro polovinu svého času. Kvůli práci „od nevidím do nevidím“ nám pak nezbývá čas na rodinu, naše koníčky nebo prostý odpočinek. Československo uzákonilo osmihodinovou pracovní dobu již před více než sto lety a pracovní volno v sobotu bylo zavedeno v roce 1968. Ve snižování pracovní doby jsme už zaostali tak, že denně odpracujeme o hodinu a půl víc než Němci; průměrný Evropan z práce odchází každý den o půl hodiny dřív než Češi.

Práce musí člověka uživit, aby nebyl nucen vyhledávat přívýdělky nebo přímo druhé zaměstnání. Nejenže trávíme v práci spoustu času, ale navíc i za nuzné mzdy. Za Fialovy vlády se navíc situace dramaticky zhoršila. Zaznamenali jsme největší pokles reálných mezd ze všech zemí OECD. Průměrná mzda začala sice růst, podle údajů České národní banky je však tažena vysokopříjmovými domácnostmi. Více než 3 miliony pracujících lidí nedosáhnou ani na 45 tisíc hrubého, a téměř milion lidí za svou práci bere dokonce méně než 30 tisíc. Česko „dohání“ západoevropské mzdy tak pomalu, že si o podobné životní úrovni můžeme nechat zdát my i naše děti.

Ve mzdách nás z postkomunistických zemí předhání kromě Slovinska už i Polsko, a naše strukturálně postižené regiony v průměrné mzdě dokonce Rumunsko. Hospodářský výkon máme tříčtvrtinový oproti Německu, ale mzdy jen poloviční, takže tu je pro další růst mezd obrovský prostor. Co nezůstane v Česku na mzdách, odteče na ziscích přes nadnárodní korporace do zahraničí. Česká minimální mzda přitom patří k jedné z nejnižších v EU (absolutně i poměrně vzhledem ke mzdě průměrné). Polsko má o šestinu méně výkonnou ekonomiku, a přitom nás předbíhá nejen v minimální, ale také v průměrné mzdě.

Svět práce prochází hlubokými změnami. S rostoucí flexibilitou v podobě práce na dohody, tzv. švarcsystému, prostřednictvím agentur nebo on-line platform bohužel klesají sociální jistoty pracovníků. Ti jsou pak hůře zabezpečeni v případě nezaměstnanosti, nemoci své nebo svého dítěte, a dokonce i ve stáří. Sociální stát nesmí zaostávat za změnami světa práce, naopak musí jít s dobou.

Pracovní doba

1. Zavedeme pět týdnů dovolené pro všechny. Pracujeme, abychom se užili. Nežijeme, abychom jen pracovali. Více než současné zákonné čtyři týdny dovolené již platí pro tři čtvrtiny zaměstnanců, zbylá čtvrtina je tak oproti ostatním znevýhodněna. Ve většině evropských států (mimo jiné i na Slovensku) jsou pouhé čtyři týdny dovolené minulostí.

2. Cílem SOCDLEM je zavést nejpozději do roku 2035 čtyřdenní pracovní týden. Postupně budeme zkracovat pracovní dobu. Do roku 2028 omezíme pracovní dobu na 35 hodin týdně, a to bez krácení mzdy. Chceme tak zvýšit produktivitu práce po vzoru západní Evropy a vydat se cestou udržení vysoké zaměstnanosti v éře digitalizace a automatizace. Firmy mohou nadále vyžadovat po svých zaměstnancích vyšší počet odpracovaných hodin, ale za každou odpracovanou hodinu navíc bude zaměstnanci ze zákona náležet 50% příplatek za přesčas.

3. Zavedeme institut náhradního volna za státní svátky. Pokud vyjde den státního svátku na víkend, pracovní volno zaměstnancům připadne na nejbližší pracovní den. Pro zaměstnance, kteří musí i přesto pracovat, prosadíme stoprocentní příplatek.

4. Prosadíme právo na nedostupnost mimo pracovní dobu jako ochranu před digitálním otrokářstvím. Pracovní doba má být pevně ohraničena a zaměstnanec musí mít prostor i na volný čas a odpočinek. Zaměstnavatel nemůže vymáhat splnění úkolů zadaných mimo standardní pracovní dobu. Tím pomůžeme zejména lidem, kteří musí být dnes doslova přikovaní k mobilním telefonům, aby nepropásli pokyny nadřízených v jakoukoliv denní a noční hodinu.

Mzdy, platy a cena práce

5. Minimální mzda má umožnit důstojný život. Každý, kdo pracuje, musí ze své mzdy vyžít. Zároveň je minimální mzda skvělý nástroj vlády, jak tlačit na růst všech mezd. Zavedeme minimální mzdu a zákonem zaručíme její pravidelné navýšování. Zajistíme, aby v roce 2028 minimální mzda činila alespoň 31 tisíc Kč, tedy aby každý člověk vydělával alespoň tisíc korun denně, počítáno včetně svátků a víkendů. Růst minimální mzdy tím bude předvídatelný i pro firmy. Zvýšení minimální mzdy se odráží i v růstu dalších mezd, zejména zaručených mezd a průměrné mzdy, a prospívá tak všem pracujícím. Je to dobrý nástroj státu, jak zvyšovat životní úroveň pracujících. V dlouhodobém horizontu pak chceme, aby minimální mzda rostla a dosáhla úrovně tzv. minimální důstojné mzdy, která pokrývá spravedlivé a férové nároky zaměstnanců na zajištění materiálních podmínek pro kvalitní život.

6. Plat žádného veřejného zaměstnance se nesmí ocitnout pod minimální mzdou. Kučařky, soudní zapisovatelé, příslušníci bezpečnostních sborů, pracovnice v sociálních službách ani sanitáři nemají dostávat ponižující příplatky nebo si chodit pro dávky. Tak jak je nyní nutí Fialova vláda. Zpřehledníme systém platových tarifů, aby práce každého pracovníka veřejného sektoru byla spravedlivě zaplacena. Vznikne tím také tlak na zvyšování mezd kvalifikovaných zaměstnanců v soukromém sektoru. Veřejný sektor musí být s tím soukromým konkurenceschopný. Stát má být atraktivní zaměstnavatel.

7. Obnovíme zaručené mzdy v soukromé sféře a provážeme je s veřejnou sférou tak, aby odpovídaly struktuře moderního trhu práce a podporovaly růst mzdové úrovně v celé ekonomice. Zařazování prací do jednotlivých kategorií bude jednodušší a přehlednější. Výši zaručených mezd nebude možné obejít nižšími mzdami sjednanými v kolektivních smlouvách. Jednou je mzda zaručená, tak musí také platit.

8. Navýšíme příplatek za práci v noci ze současných 20 % průměrného hodinového výdělku na 40 %. Spolu se Slovenskem jsme zemí s nejvyšším podílem noční práce v Evropě. Škodlivost noční práce snad není třeba nikomu vysvětlovat, WHO k tomu má mnoho odborných studií. Slovensko nyní zavádí příplatek 40 %.

9. Za každých 10 let práce v převážně nočním provozu zavedeme nárok na dřívější odchod do důchodu o jeden rok.

10. Veškeré typy pracovních úvazků budou zahrnovat výrazné příplatky za práci přesčas, o svátcích nebo v nočních hodinách a v rizikových podmínkách, aby nedocházelo k pří-

jmovému znevýhodnění jednotlivých zaměstnanců. Státní úřad inspekce práce bude dohlížet na důsledné uplatňování těchto příplatek. Příplatek za rizikové prostředí minimálně 10 % průměrné mzdy v daném kraji bude povinný pro všechny zaměstnavatele.

11. Mzdové rozdíly mezi ženami a muži jsou v České republice stále téměř pětinové a skoro nejvyšší v celé EU. Nízké mzdy pak znamenají nízký důchod. Důvodem je slabá úroveň sladování práce a rodiny. Kromě podpory pracujících rodin zavedeme bezplatné kurzy platového vyjednávání na Úřadech práce a povinnost firem pravidelně hodnotit mzdové rozdíly mezi ženami a muži. Nad rámec současné legislativy EU v zákoníku práce výslovně zakážeme sjednávat doložky o platové mlčenlivosti. Prosadíme povinnost zaměstnavatelů u každé zveřejněné nabídky práce uvést i nabízenou výši platu. Zaměstnavatelé následně zájemcům o pracovní pozici nebudou smět nabídnout nižší částku, než byla zveřejněna. Tímto opatřením přispějeme k vyrovnání vyjednávacích pozic zaměstnavatelů a zaměstnanců, čímž nastolíme férovější podmínky na trhu práce.

12. Prosadíme povinnost zaměstnavatelů pravidelně zveřejňovat poměr mezi průměrným příjmem řídících pracovníků a průměrným příjmem vypláceným ve firmě. Posílíme tak informovanost zaměstnanců o finanční situaci podniku, což je nutné pro férové vyjednávání o mzdách.

Práva zaměstnanců

13. Zaměstnanci se stali jedním z prvních terčů Fialovy pravicové vlády. Zrušíme všechna asociační opatření z tzv. flexibilní novely zákoníku práce. Dětská práce od 14 let nemá v moderním právním státě místo! Zkrátíme zkušební dobu na původní tři měsíce a u vedoucích pracovníků na šest měsíců, aby nešlo zákoník práce obcházet. Tyto prodloužené lhůty jenom znemožňují častou změnu práce ze strany zaměstnanců, což opět brání růstu mezd v české ekonomice.

14. Práva zaměstnanců jsou stejně zásadní jako ochrana majetku či vlastnictví. Je nutné jejich důsledné vymáhání. Proto posílíme kontrolní pravomoci Státního úřadu inspekce práce. V zákoně redefinujeme pojem nelegální práce a zavedeme pojem nehlášená práce (krácení odvodů, vyplácení minimální mzdy a zbytek na ruku, identifikace švarcsystému), tak aby je bylo jednodušší prokázat.

15. V Česku je bezprecedentně nízká ochrana dodržování zákoníku práce vůči zaměstnancům. Lidé nemají šanci bránit se proti pozdnímu vyplácení mezd nebo jejich úplnému nevyplácení, nezákonnému propuštění apod. Právní ochrana je velmi drahá, doba soudních řízení dlouhá a výsledek nejistý. Proto po vzoru německých Arbeitsgerichte nebo britského Employment tribunal zřídíme tzv. pracovní soudy, které budou zajišťovat pracovně-právní poradenství pro lidi s nízkými příjmy a ve zrychleném režimu rozhodovat pracovně-právní spory. Navíc zrušíme pro zaměstnance povinnost platit soudní poplatky v pracovně-právních řízeních před soudem prvního stupně.

16. Dohody o provedení práce či o pracovní činnosti umožňují flexibilitu, ale i nulovou sociální ochranu zaměstnanců a také obcházení solidárních systémů státu. V době covido-

vé pandemie se desetitisíce dohodářů ocitly bez sociální ochrany, a tudíž bez nároku na státní kompenzace. Proto zakotvíme moderní pracovní úvazek, který by nahradil pracovní dohody, eliminoval tzv. švarcsystém a přinesl větší flexibilitu v zaměstnávání, ale zároveň zajistil sociální zabezpečení zaměstnance.

17. Navýšíme roční limit u dohody o provedení práce (DPP) pro studenty z 300 na 900 hodin, přičemž zůstane zachováno stávající pojistné nastavení (do 12 500 Kč měsíčně bez odvodů, nad tuto částku plné pojistné), aby si studenti mohli legálně a bez zbytečné administrativy přivydělávat po celý akademický rok, aniž by je zaměstnavatel nutil do komplikované DPČ či částečného úvazku. Opatření sníží byrokraci, omezí šedou ekonomiku a podpoří finanční samostatnost studujících.

18. Zamezíme řetězení pracovních smluv na dobu určitou, protože zvyšuje nejistotu zaměstnanců a znemožňuje dlouhodobé plánování či kariérní růst. Omezíme opakování smluv na dobu určitou ze dvou pouze na jedno opakování u daného zaměstnavatele a snížíme jejich délku ze tří na dva roky.

19. Regulace agenturního zaměstnávání je nezbytná pro narovnání pracovních podmínek zaměstnanců. Není možné, aby firmy šetřily náklady tím, že poptávají levnou a často prekarizovanou práci od agentur. Zakážeme agenturám práce zprostředkovávat práci cizinců a omezíme činnost agentur na zprostředkování dočasné práce. Chceme přísnější postupy za nedodržování pravidel, přímou odpovědnost jednatelů, a to včetně zákazu činnosti. Velkým problémem jsou především zastřené agentury práce. Takové firmy nebudou tolerovány. Zodpovědnost za nelegální činnost musí nést i jejich odběratelé. Omezíme také poměr agenturních zaměstnanců v každé firmě na maximálně 10 % ve vztahu ke všem zaměstnancům daného podniku. Vykořisťování zaměstnanců a mzdový závod ke dnu se nesmí nikomu vyplatit.

20. Švarcsystém zneužívají firmy, aby šetřily na personálních nákladech. Především tím ale trpí zaměstnanci. Nemají nárok na nemocenskou, mají výhled na mizerný důchod, placená dovolená či ošetřovné pro ně neexistují. Proto chceme změnit legislativu v oblasti nelegálního zaměstnávání tak, aby byl švarcsystém i další formy nelegální práce snadno prokazatelné a firma mohla být rychle potrestána. K tomu přispějí i nově zřízené pracovní soudy a efektivní kontrolní činnost Státního úřadu inspekce práce. S tím souvisí i regulace sdílené ekonomiky. Tento systém nabízí sice levnější služby, ale za cenu chudoby zaměstnanců. Po vzoru Velké Británie a dalších zemí chceme, aby firmy sdílené ekonomiky své zaměstnance regulérně zaměstnávaly a nepředstíraly, že jde o živnostníky. Bez dodržování férových pracovních podmínek nebudou mít tyto firmy možnost na českém trhu působit.

21. V některých firmách, jako je například Amazon, je pracovník trvale pod dohledem. To umožnuje stupňovat na něj nátlak či dokonce šikanu. Ani ve vězení není nepřetržitý dohled. Rozbor big data o pracovníkovi umožňuje proniknout hluboko do jeho soukromí. Nadto digitální dohled snižuje možnosti kolektivní akce. Zákonem proto omezíme on-line kontrolu zaměstnanců na pracovišti. Připustíme jí pouze z důvodů ochrany bezpečnosti a zdraví při práci.

22. Zasadíme se o připojení České republiky k Úmluvě o pracovnících v cizích domácnostech, kterou přijala Mezinárodní organizace práce v roce 2011, a její zásady promítneme do pracovního práva.

Zaměstnanost

23. Znovuzavedeme povinnost firem hlásit úřadům práce volná pracovní místa. Cílem je, aby úřady práce měly naprostý přehled o dění na trhu práce a mohly všem uchazečům nabízet kvalitní pracovní místa. Úřady práce nesmí sloužit jako odkladiště neatraktivních pracovních míst nebo jako čekárna pro levnou pracovní sílu ze zemí mimo EU. Chceme, aby úřady práce byly místem důvěry a pomoci. Transformujeme je proto z pouhého místa sloužícího k vyplácení sociálních dávek do moderního úřadu, který lidi připraví na změny spojené s automatizací a digitalizací.

24. I v dobách hospodářského rozkvětu a prosperity mají lidé starší padesáti let velmi těžké postavení na trhu práce. Když o práci přijdou, složitě si kvůli předsudkům zaměstnavatelů hledají práci novou. Proto zvýšíme jejich ochranu na trhu práce. Firmám budeme poskytovat náborové příspěvky za zaměstnání lidí starších 50 let s pracovní smlouvou na dobu neurčitou. V zákoníku práce pro lidi nad 50 let prodloužíme výpovědní lhůtu na dvojnásobek, aby je před propuštěním více ochránila.

25. Podpora v nezaměstnanosti má být vyplácena od prvního dne, bez ohledu na vyplacené odstupné. Odstupné nemá sloužit jako náhrada za vyplácené dávky v nezaměstnanosti. Podporu v nezaměstnanosti navýšíme na úroveň před Drábkovými reformami.

26. Ne všichni zaměstnavatelé musí žít pro co nejvyšší zisk. Některé činnosti jsou veřejně prospěšné nebo sociálně zodpovědné, i když na nich nikdo zásadně nezbohatne. Zároveň v České republice chybí systém zaměstnávání pro osoby dlouhodobě obtížně zaměstnatelné. Upravíme zákon o sociálním podnikání, resp. o sociálních družstvech. Sociální podniky budou spolupracovat s úřady práce s cílem dlouhodobě zaměstnat osoby, které vykonávají veřejně prospěšné práce.

27. Zřídíme veřejnoprávní úrazovou pojišťovnu namísto současného provozování pojištění pracovních úrazů a nemocí z povolání dvěma vybranými komerčními pojišťovnami. Zavedeme komplexní systém prevence a rehabilitace poškození zdraví z práce. Úrazové pojištění je jako povinné 27 let řešeno podzákonnou právní normou. Pojišťovny nenesou žádné riziko, přebytkový výsledek (cca 48 % vybraného pojistného) je převáděn do státního rozpočtu bez účelového určení. Systém nesplňuje základní požadavky z hlediska podpory prevence a rehabilitace poškození zdraví z práce a snižování celkových sociálně-ekonomických dopadů.

28. Do roku 2028 připravíme program zaručené práce, jehož cílem bude ukončit nezaměstnanost: každý člověk hledající práci, kterému soukromý či veřejný sektor nenabízí pracovní uplatnění, bude mít možnost vstoupit do přechodného zaměstnání, jež mu bude vytvořeno na míru v místě bydliště. Cílem je zvýšit lidem kvalifikaci, udržet pracovní návyky, zvýšit pocit užitečnosti pro společnost a sebeúcty a také možnost zůstat a být zapojen v lidském kolektivu. Chceme tak předejít mnoha negativním jevům spojeným

s nezaměstnaností, zejména v oblasti duševního a fyzického zdraví. Za tuto práci bude vyplácena minimální mzda. Automaticky tím stabilizujeme i spotřebu a kupní sílu domácností, která nebude ohrožena náhlým propadem v období hospodářského poklesu nebo revolučních změn na trhu práce.

Posílení role odborů

29. Sociální dialog a kolektivní vyjednávání je moderní způsob, jak ovlivnit podmínky na trhu práce, a je na vysoké úrovni v řadě západních zemí. Je to nejlepší cesta, jak hlídat dodržování zákoníku práce a chránit zájmy zaměstnanců. V České republice si zaslouží významně posílit. Zavedeme zaměstnanecké spolurozhodování jak o každodenním provozu, tak při jeho strategickém dlouhodobém směřování prostřednictvím paritního za-stoupení odborů nejen v dozorčích, ale i ve správních radách.

30. Obnovíme odpočet z daní při členství v odborové organizaci a oproti původnímu stavu částku ještě zvýšíme. Podpoříme tak zájem lidí o práci v odborech a motivujeme zaměstnance k zájmu o chod podniku, ve kterém pracují.

31. Zajistíme závaznost kolektivních smluv vyššího stupně a posílíme vliv podnikových odborů na rozhodování o činnosti firmy po vzoru německých podnikových rad. Zavedeme plošně závazné sektorové kolektivní smlouvy, které stát po dohodě odborů a zaměstnavatelů formálně rozšíří na všechny firmy v daném odvětví; tím se k férovým mzdám a pracovním podmínkám dostanou i zaměstnanci u neorganizovaných nebo zahraničních podniků, aniž by se narušila hospodářská soutěž. Inspiraci bereme z modelu Německa, kde může federální ministr práce vyhláškou prohlásit odvětvovou dohodu za obecně závaznou a tím pokrýt velkou část trhu práce, i z Rakouska, kde kolektivní smlouvy díky povinnému členství firem v Hospodářské komoře chrání téměř 100 % zaměstnanců.

32. Upravíme zákoník práce tak, aby zaměstnavatelé měli povinnost informovat odborové organizace o větších investičních projektech a dalších záměrech podniku. U firem nad 800 zaměstnanců, které mají pro ČR, ale i jednotlivé kraje strategický význam, nebude možné zástupce zaměstnanců ve správní ani dozorčí radě firmy přehlasovat.

33. Posílíme roli zástupců zaměstnanců v případě tzv. žluťáckých odborů, vykonávajících odborovou činnost na popud zaměstnavatele, či v případě nechuti zaměstnavatele se s odbory jakkoliv dohodnout.

34. Posílení postavení odborových funkcionářů: zaručíme, že každý podnik bude muset uvolnit minimálně jednoho plně placeného odborového funkcionáře na každých 250 zaměstnanců (inspirováno praxí v Německu). Funkcionářům se bude po dobu výkonu této funkce jejich mzda valorizačně zvyšovat stejně jako ostatním zaměstnancům, bude jim započítána praxe pro účely důchodu i kariérního postupu a po skončení mandátu budou mít právo vrátit se na původní či rovnocenné místo. Zaměstnavatelé nebudou moci funkcionáře penalizovat při hodnocení ani propustit bez předchozího souhlasu příslušné odborové organizace; porušení bude považováno za přestupek s citelnými sankcemi. Tím zajistíme, že odboroví zástupci budou mít reálný čas, prostředky i ochranu potřebnou k efektivnímu hájení práv pracovníků.

Rekvalifikace a vzdělávání

35. Provedeme zásadní změnu Úřadu práce a jeho kompetencí v oblasti poskytování odborného poradenství pro různé skupiny obyvatel, nezaměstnané i pracující. Chceme, aby úřady práce byly místem důvěry a pomoci. Transformujeme je proto z pouhého místa sloužícího k vyplácení sociálních dávek do moderního úřadu, který lidi připraví na změny spojené s automatizací a digitalizací. Ve spolupráci s tripartitou a středními a vysokými školami připravíme systém rekvalifikací pro lidi ohrožené ztrátou zaměstnání s kapacitou až 200 tisíc rekvalifikací ročně. Tyto rekvalifikace kvalitativně změníme tak, aby lidi skutečně připravovaly na budoucnost, a pokud to bude žádoucí, posílíme je také o sociální práci či poradenství. Provedeme zásadní aktualizaci regulovaných povolání Národní soustavy povolání a Národní soustavy kvalifikací, reagující na vyvolané změny na trhu práce, jako jsou dopady digitalizace, automatizace apod.

36. Zavedeme osobní vzdělávací konta s cílem podpory celoživotního či profesního vzdělávání pro ty, kteří nejsou bezprostředně ohroženi ztrátou zaměstnání. Každý zaměstnanec bude mít finanční obnos, jež bude moci využít na své celoživotní vzdělávání. Využíváním vzdělávacích kont budou získávat či prohlubovat svoje znalosti a dovednosti, čímž se zlepší jejich pozice na trhu práce pro ně samotné i pro zaměstnavatele. Vzdělávání bude důležité v oblasti práce s umělou inteligencí i tzv. měkkých kompetencí: schopnosti týmové práce, schopnosti kriticky uvažovat a obstarávat si informace. Nepostradatelná je také finanční, mediální a občanská gramotnost.

37. Prosadíme snížení DPH na všechny akreditované programy celoživotního vzdělávání.

38. Stáž je také práce a náleží za ni odměna. Prosadíme placené stáže pro studenty středních i vysokých škol jako v západní Evropě.

39. Podpoříme systém placených stáží u státních organizací pro seniory a seniorky. Podpoříme tím mezigenerační výměnu zkušeností i integraci těchto osob do společnosti i zpět na trh práce. Stát tak bude lépe připraven na změny spojené se stárnutím populace.

Sociální systém jako trampolína

Sociální systém nespočívá v pasivní výplatě sociálních dávek, ale je podanou pomocnou rukou lidem v obtížných životních situacích. Sociální dávky doprovázené sociální prací mají pomoci odrazit se z obtížné životní situace zpět do normálního života. Aby trampolína skutečně fungovala, musí být pevně ukotvená a bez děr. Lidé v ní nesmí uvíznout bez šance vyhoupnout se opět nahoru. To samé platí pro sociální systém.

40. Změníme nově schválenou superdávku na základní příjem testovaný na majetek. Výše základního příjmu bude nastavena tak, aby zajišťovala důstojné základní podmínky pro život – bydlení, živobytí, potřeby dětí. Výše základního příjmu bude lineárně klesat se zvyšujícími se ostatními příjmy rodiny. Díky tomu nevznikne žádná příjmová mez, při níž by rodina náhle ztratila nárok na výplatu základního příjmu, a bude tak motivována k práci.

41. Dávka mimořádné okamžité pomoci má být vyplácena jako půjčka, která bude splácena přiměřenými splátkami, případně sráženými ze základního příjmu.

42. Navýšíme počty sociálních pracovníků tak, aby se sociální práce dostalo všem se sociálními problémy, kteří takovou podporu potřebují. Chceme, aby sociální práce byla standardní cesta, jak pomoci lidem ven z jejich dlouhodobých problémů. V případě dlouhodobých nebo četnějších sociálních problémů sestaví úřad práce akční plán s povinnostmi pro dospělé členy domácnosti nejen v oblasti zaměstnanosti, ale i k řešení bydlení, dluhů, závislostí, domácího násilí a dalších sociálně-patologických jevů, případně školní docházky. Neplnění plánu bude sankcionováno snížením základního příjmu nepostihujícím děti a neohrožujícím bydlení rodiny. Za účelem zajištění motivace se plnění a případné sankce budou posuzovat průběžně každý měsíc. Za normální a žádoucí situaci však považujeme, aby všichni zdraví lidé pracovali a posílali své děti do školy.

43. Sociální podpora jednotlivců i rodin musí držet krok s růstem životních nákladů. Proto v příslušné legislativě zavedeme automatický valorizační mechanismus u všech nepojistných dávek, který zajistí plnění jejich základní funkce sociální ochrany v čase. Zejména jde o rodičovský příspěvek a příspěvek na péči. Rodiny s dětmi a hendikepovanými byly za téměř 35% kumulativní inflace vystaveny obrovskému tlaku a Fialova vláda je nechala zcela bez pomoci. Vedlejším efektem automatického valorizačního mechanismu má být fakt, že parlamentní debata bude vedena o podstatnější aspekty změn zákonů namísto handrování, o jaké částky mají být dávky valorizovány.

44. Legislativně upravíme možnost, aby obce dostávaly pravidelně data o poskytnutých sociálních dávkách a vykonané sociální práci. Obce tak budou mít lepší přehled o sociálních problémech na svém území.

45. Ve vyloučených lokalitách personálně zásadně posílíme úřady práce a sociální práci na obcích i asistenty prevence kriminality. Na úřadech práce zavedeme dluhové poradny, které budou lidem v exekučních pastích pomáhat řešit jejich složitou životní situaci.

46. Zefektivníme lékařskou posudkovou službu. Zkrátíme zákonné lhůty na posouzení ze 75 na maximálně 60 dnů. Činnost lékařské posudkové služby kompletně elektronizujeme a veškeré formuláře maximálně zjednodušíme. Tam, kde to bude možné, zavedeme možnost podat si spojenou žádost o posouzení na více dávek.

47. Dávky na bydlení chceme postupně nahrazovat státním nájemním bydlením, které bude poskytováno za jasně definovaných podmínek v rámci Státního fondu budoucnosti, viz Dostupné bydlení.

48. Zajistíme, aby podmínkou čerpání dávek na bydlení/superdávky byl souhlas se zveřejněním majitele dané nemovitosti. Úřady práce tak budou každé čtvrtletí zveřejňovat všechny fyzické či právnické osoby vlastnící více než tři byty po celé ČR, na které jsou čerpány dávky na bydlení. Očekáváme tak veřejnou debatu nad skutečnými beneficiary obchodu s chudobou.

Podpora rodin

Česko zažívá nejnižší porodnost od vzniku samostatného Československa. Příčiny jsou různé – drahé bydlení, nízké mzdy, válečný konflikt na Ukrajině, který lidem nahání hrůzu, až po životní volby mladých. Nicméně, rozhodnutí založit rodinu nesmí nikoho přivést do

chudoby. Není možné, aby lidé neměli děti kvůli tomu, že mají strach, jak utáhnou rodinný rozpočet. Pro mladé rodiny přitom pořízení dítěte dnes znamená propad životní úrovně až o desítky procent.

Je nepřípustné, aby lidé neměli děti kvůli tomu, že mají v peněžence málo peněz nebo že nejsou v jejich okolí volné školky. Děti jsou naše budoucnost. Právě nedostatek míst pro malé děti do tří let hodnotí OECD jako jednu ze slabin české rodinné politiky. V posledních letech se sice počet předškolních zařízení zvyšuje, mnoho rodin je ale zaplatí jen s obtížemi.

V minulosti OECD také doporučovala zvyšování flexibility zaměstnání. I 90 % rodičů malých dětí by si pružnější pracovní dobu nebo zkrácené úvazky přálo. Podpora pracujících rodin ze strany státu se snižuje – přídavek na dítě dostává každým rokem méně rodin, v roce 2020 mělo nárok pouze každé desáté dítě. A je alarmující, že každé desáté dítě v Česku je ohroženo chudobou.

Inflační krize v letech 2022 a 2023 dopadla obzvlášť tvrdě na rodiny s dětmi a samoživitelské rodiny. Polovina samoživitelů neušetří ze svého příjmu více než 500 Kč měsíčně. Potřebujeme takovou sociální podporu, která poroste s potřebami dítěte i celé rodiny.

49. Zavedeme novomanželské bezúročné půjčky až 1 milion Kč pro mladé rodiny. Za každé narozené dítě se pracujícím rodičům odepíše dluh ve výši 200 tisíc Kč.

50. Narození dítěte představuje velkou změnu pro každou rodinu, a týká se to i životních nákladů. Lidé by neměli žít v obavách, zda tuto zátěž existenčně unesou. Rozšíříme nárok na porodné pro všechny rodiny, ve kterých alespoň jeden rodič pracuje, a zvýšíme jej na 30 tisíc korun. Pomůžeme tak rodičům zabezpečit dítě základními potřebami. Porodné se bude vyplácet na první tři děti.

51. Zpřehledníme a zjednodušíme systém mateřské a rodičovské a obě dávky sloučíme v jednu. Nová rodičovská bude vyplácena do tří let věku dítěte ve výši 70 % předchozího výdělku a bude vyplácena bez ohledu na to, zda si pečující rodič přivydělává či kolik. Fakicky tak dojde k navýšení rodičovské na 500 tisíc Kč.

52. Přídavky na dítě nesmí být chudinskou dávkou sloužící jen sociálně slabým. Přídavky na dítě propojíme s daňovou slevou na dítě, tak aby stát nevyplácel podporu rodin přes dva velmi náročné a drahé systémy. Zavedeme po vzoru Německa a Polska přídavek na každé dítě ve výši 5000 Kč měsíčně pro ty rodiny, ve kterých alespoň jeden rodič pracuje.

53. Budeme dále rozvíjet systém jeslí a mateřských škol v každé obci a zejména v regionech s nízkou dostupností předškolní péče. Do roku 2028 zavedeme zákonem garantovaný nárok na místo ve školce nebo jeslích pro všechny děti od dvou let, a to bezplatně s nástupem kdykoliv po dovršení daného věku. Prosadíme, aby byl provoz jeslí a mateřských školek zajištěn i o letních prázdninách a celkový součet výluk v kalendářním roce nepřevyšoval zákonem stanovenou roční dovolenou. Sjednotíme provoz jeslí a mateřských škol každodenně od 7 do 18 hodin, aby skutečně ulehčovaly sladování práce a rodiny. Najdeme přitom způsob zajištění takového provozu, aniž abychom přetěžovali pečující osoby či vychovatele.

54. Zavedeme státní podporu sdílených pracovních míst s cílem motivovat soukromé firmy, aby částečné úvazky poskytovaly. Zejména matkám s dětmi do šesti let. Stát musí jít příkladem v poskytování sdílených pracovních míst i organizování práce z domova (home office). Využijeme zkušenosti s flexibilitou práce z doby pandemie.

55. Zavedeme tzv. kroužkovné, tedy až 10 tisíc Kč ročně na zdraví, vzdělání, rozvoj talentu a zážitky pro každé dítě. Chceme, aby všechny děti měly šanci na pohyb, sport i zážitky. Uvedenou částku proplatíme jako slevu na dani.

56. Zajistíme provoz družin pro všechny děti do 10 let při každé základní škole. Každoden- ně budou otevřené od 7 do 18 hodin, aby skutečně ulehčovaly sladování práce a rodiny. Každá družina musí nabízet základní paletu bezplatných pohybových, uměleckých a do- vednostních kroužků, které povedou k rozvoji všech dětí bez ohledu na příjmovou situ- aci jejich rodičů. Najdeme způsob zajištění takového provozu, aniž abychom přetěžovali pečující osoby či vychovatele. Chceme, aby družiny fungovaly během letních prázdnin jako bezplatné příměstské tábory se sportovními, uměleckými, ale i společenskými aktiviti- tami pro děti do 15 let. Vedení táborů bude započítáváno do povinné praxe pro studenty pedagogických fakult. Nelze dopustit, aby rodiče velkou část své mzdy během letních měsíců utratili za volný čas svých dětí, které nemohou jinak zabezpečit. Celkový součet výluk v kalendářním roce nebude převyšovat zákonem stanovenou roční dovolenou.

Spravedlivé důchody

Stáří nesmí být časem obav a strachu. Má to být období našeho života, ve kterém si za- slouženě užíváme odpočinku po desítkách odpracovaných let. Důchodci nejsou hospo- dářská škoda, jak tvrdí současná Fialova vláda.

57. Zastropujeme věk odchodu do důchodu na 65 let. Nekonečné prodlužování věku odchodu do důchodu je pro nás nepřijatelné. Průměrná naděje na dožití je sice 77 let pro muže a 83 let pro ženy, ale nechceme, aby zaměstnanci po desítkách let strávených v práci byli nuceni pracovat do konce života. Starší lidé i přes nízkou nezaměstnanost prá- ci obtížně hledají. Aktuálně je více než pětina uchazečů o zaměstnání starší 55 let. Navíc čeští senioři prožijí průměrně až 15 let s nemocí. Pozdější odchod do důchodu tak zna- mená pouze to, že více seniorů bude nuceno pobírat dávky, do důchodu se promarodí či požádá o invalidní důchod. I po snížení hranice na 65 let budeme hledat cestu, jak věk odchodu do důchodu dále snižovat.

58. Navrátíme valorizační mechanismus u starobních důchodů na úroveň roku 2021.

59. Důchodový systém musí zůstat pod kontrolou státu! Zabráníme privatizaci důcho- dového systému, tedy závislosti seniorů na příjmech z prostředků naspořených v sou- kromých penzijních fonduch. Jejich výnosy jsou velmi nízké, často záporné, mají vysoké náklady na svoji správu, a na rozdíl od průběžného systému nejsou imunní vůči inflaci a cenovým pohybům na burzách. Zachováme stávající průběžný systém financování sta- robních důchodů, tedy vyplácení důchodů z odvodů ekonomicky aktivních lidí.

60. Chceme, aby platilo, že kdo celý život pracuje, bude mít spravedlivý důchod. Proto prosadíme naši spravedlivou důchodovou reformu. Budeme usilovat o to, aby průměrný

důchod činil alespoň 45 % průměrné mzdy a směřoval k 50 %. Zjednodušíme však architekturu současného důchodového systému na základní důchod a zásluhovou složku a učiníme systém spravedlivější:

- Snížíme povinnou dobu pojištění z neobvykle vysokých 35 na 25 let. Pomůžeme tak ročně až 7000 lidí, kteří by jinak přišli o nárok na starobní důchod.
- Z nultého pilíře bude všem starobním důchodcům s 25 lety pojištění vyplácena pevná solidární částka ve výši 28 % průměrné mzdy. Jedná se o tzv. základní důchod. Pomůžeme tak 62 tisícům seniorů a seniorek, kteří mají nyní důchod nižší, zejména proto, že byli dlouhodobě nemocní nebo o někoho dlouhodobě pečovali.
- Z prvního pilíře bude vyplácena zásluhová částka, která bude odpovídat délce pojištění a výši vyměřovacích základů, z nichž bylo odváděno pojistné.

61. Ubráníme tzv. výchovné, které jsme v roce 2021 prosadili a prosadíme jeho trvalou valorizaci.

62. Zavedeme tzv. prarodičák: mít děti je radost, ale také velká oběť. Časová, psychická, finanční – a hlavně pro ženy často neplacená práce na výchově. Výsledek? Nižší důchody a méně času na zasloužený odpočinek. Za každé vychované dítě bude moci žena odejít do důchodu o rok dříve, ale chybějící roky za rodičovskou a dřívější odchod do důchodu vyrovnáme fiktivním vyměřovacím základem, aby děti neznamenaly trest v podobě nižší penze.

63. Zavedeme 13. důchod: Před Vánocemi dostane každý člověk v důchodu (nejen ve starobním) 10 tisíc Kč.

64. Ekonomicky aktivním bude započítáván fiktivní vyměřovací základ za celodenní péči o děti, ale i rodinné příslušníky, čímž se jejich budoucí důchod zvýší.

65. Zaměstnancům v náročných profesích, zařazeným do třetí a čtvrté kategorie podle zákona o ochraně veřejného zdraví, umožníme dřívější odchod do důchodu za každých 10 odpracovaných let o jeden rok. Pomůžeme tak desetitisícům lidí v nejnáročnějších profesích.

66. U pracujících důchodců navrátíme mechanismus, kdy je starobní důchod za další práci navyšován. Zrušíme slevu na sociálním pojištění pro pracující důchodce, kterou prosadila současná Fialova vláda.

67. Zavedeme důchodovou kalkulačku – systém průběžného hodnocení dob důchodového pojištění, aby si každý mohl zjistit, jaký důchod bude mít, až si o něj požádá.

68. Budeme nadále poskytovat státní podporu účastníkům III. pilíře důchodového systému – penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření. Nově však zřídíme státem organizovaný třetí pilíř s garancí výnosů, které nebudou oslabovány každoroční inflací.

69. Změníme výpočet invalidních a pozůstatlostních důchodů. U invalidních, vdovských, vdoveckých a sirotčích důchodů stále zůstává složitý zápočet výše příjmu do důchodu. Nastavíme solidární složky důchodu i pro tyto důchody, což umožní jejich výpočet zpřehlednit.

70. Jako další krok reformy penzí prosadíme daňovou reformu k zajištění dodatečných příjmů důchodového účtu. Solidární prvky by měly být systémově financovány univerzálními příjmy daňového charakteru ze státního rozpočtu, aby se na nich podíleli všichni občané, nikoli pouze zaměstnanci odvádějící pojistné.

Dostupná péče

71. Stabilizujeme systém financování sociálních služeb. Současný systém financování 14 různými způsoby v krajích bude nahrazen jedním centrálním systémem. Zrušíme stávající dotační systém dle směrných čísel a stát převeze po vzoru školství veškeré náklady na platy a mzdy v sociálních službách, kde představují tři čtvrtiny všech nákladů. Kraje, obce a zřizovatelé budou hradit ostatní náklady. Plánování kapacit a rozvoj sociálních služeb bude probíhat v součinnosti krajů a státu. Financování sociálních služeb bude mandatorním výdajem státu. Poskytovatelé musí dostatečně dopředu vědět, kolik a od koho na provoz obdrží. Příspěvek na péči musí být valorizován o inflaci.

72. Covidová pandemie nám ukázala, jak je péče nepostradatelná, ale i podceňovaná. Zaměstnancům sociálních služeb proto zajistíme pravidelné zvyšování platů a mezd, minimálně o 10 % každý rok alespoň do doby, než budou srovnatelné se zdravotnictvím či školstvím.

73. Pracovníci v sociálních službách jsou přetíženi, musí se postarat o velký počet klientů, který však neodpovídá nízkému stavu pečovatelského a zdravotnického personálu. Pokud má jedna pečovatelka v domově pro seniory na starosti až 20 klientů, tak kvalita péče klesá a zaměstnancům hrozí vyhoření. Zavedeme proto závazné personální standardy ve všech sociálních službách, jež zvýší kvalitu života personálu i klientů.

74. Zavedeme pečovatelskou mzdu jako alternativu k příspěvku na péči pro lidi s těžkou nebo úplnou závislostí. V Česku neformálně pečeje odhadem přes 200 tisíc osob. Příspěvek na péči v těžkém a úplném stupni závislosti pobírá přes 140 tisíc osob. Neformálně pečující osoby se ocitají v nejistém postavení, více než dvě třetiny z nich jsou ženy starší 50 let a s nárůstem potřeby a intenzity péče opouštějí svá zaměstnání. Chceme, aby společnost ocenila obětavou práci a péči těch, kteří se starají o své blízké (např. staré rodiče, nemohoucí partnery nebo osoby se zdravotním postižením), a státu tak šetří nemalé finanční prostředky. Zajistíme, aby pečující osoby nebyly odkázány na dávky a po celoživotní péči měly šanci na spravedlivý důchod.

75. První razantní dopady stárnutí obyvatelstva se u nás projeví již v roce 2035. Náklady sociálních služeb, ale také příspěvku na péči, se oproti dnešku zvýší šestkrát. SOCDEM nechce, aby se enormně zvyšovala spoluúčast našich občanů, a odmítá, aby sociální služby byly pouze pro bohaté. Po vzoru Německa zavedeme pojištění na péči, které zajistí, aby klienti sociálních služeb za péči nedopláceli několik desítek tisíc korun měsíčně. Pojištění na péči bude fungovat podobně jako zdravotní pojištění a díky tomu nedojde k omezování péče nebo snižování kvality sociálních služeb.

76. Budeme rozšiřovat síť pobytových i terénních sociálních služeb a zvyšovat jejich kvalitu. Zajistíme, aby sociální služby byly dostupné po celé zemi, včetně menších měst

a obcí. Zabezpečíme dostatek investičních prostředků na výstavbu nových domovů pro seniory komunitního typu tak, abychom byli připraveni na stárnutí populace a narůstající potřebu péče. Navýšíme objem prostředků na investice na 5 miliard Kč ročně, což navýší nové kapacity domovů o 2000 lůžek ročně.

77. Podpoříme rozvoj komplexních služeb pro lidi s poruchou autistického spektra, Alzheimerovou chorobou, ale také péče o lidi se specifickými diagnózami v krajích. Zřídíme v každém kraji alespoň tři taková centra.

78. Zmodernizujeme a zpřístupníme dlouhodobé ošetřovné. Prodložíme jeho vyplácení až na šest měsíců a v případě péče o malé dítě až na devět měsíců. Zkrátíme podmínu hospitalizace ze sedmi na čtyři kalendářní dny, u osob v nevyléčitelném stavu zrušíme podmínu hospitalizace úplně. O dávku bude možné požádat i po ukončení hospitalizace, nikoli rovnou v nemocnici. Zároveň zákonem zavedeme po vzoru rodičovské dovolené garanci původního pracovního místa pro toho, kdo se rozhodne v rámci dlouhodobého ošetřovného pečovat.

79. Propojíme sociální a zdravotní služby (tzv. dlouhodobou péči), aby měli klienti zdravotních a sociálních zařízení dostupnou totožnou zdravotní a sociální péči bez rozdílu, ve kterém typu zařízení se právě nacházejí. Totéž je nutné propojit i v terénu. Prosadíme zákon o dlouhodobé péči, který propojí zdravotní i sociální oblast, tak aby nebyla zdravotní péče v sociálních službách podfinancována, a dále zakotví role pojištoven a všech dalších aktérů v systému.

80. Lidé chtějí umírat v domácím, resp. důstojném prostředí. To dnešní léčebny dlouhodobě nemocných nesplňují. Zajistíme tedy v každém kraji minimálně čtyři „kamenné“ hospice a současně legislativně ukotvíme domácí hospicovou péči a zajistíme konečně její financování, aby lidé, pokud je to možné, mohli zůstat na konci své životní pouti doma mezi svými blízkými. Naší největší podporu bude mít dětská hospicová péče, jako je například brněnský Dům pro Julii, která je v tuto chvíli závislá pouze na soukromých dárcích. Jak je možné, že stát nechá rodiny v tak drastických životních situacích bez jakékoliv pomoci? To je naprosto nepřípustné a v 21. století neakceptovatelné.

2.

DOSTUPNÉ BYDLENÍ

Bydlíme nejdráž v Evropě, ať už se bavíme o vlastnickém nebo o nájemním bydlení, nejhorší situace je zejména ve velkých městech, Praze a Brně. Ceny nemovitostí i nájemného rostou, což činí pořízení vlastního bydlení nebo získání nájemní smlouvy finančně náročné pro mnoho domácností. Průměrná cena nového bytu v hlavním městě přesahuje 160 tisíc Kč za m², což znamená, že cena bytu o rozloze 60 m² se pohybuje kolem 9 milionů Kč. Vzhledem k omezené nabídce se očekává, že ceny budou i nadále růst o 5 až 10 % ročně. V Brně je průměrná cena nového bytu 120–140 tisíc Kč za m². I když je to méně než v Praze, ceny zde rostou rychleji – odhaduje se růst o 7 až 10 % ročně. Co se týče nájemného, v hlavním městě se pohybuje kolem 412 Kč za m² měsíčně, přičemž v některých lokalitách může být ještě vyšší. V Praze chybí přibližně 90 tisíc bytů, což způsobuje tlak na ceny. V roce 2024 bylo schváleno pouze 8191 nových bytů, což je pod minimálním ročním cílem 10 tisíc bytů. Navíc až polovina nově postavených bytů končí u velkých investorů nebo spekulantů.

Absence jakékoliv bytové politiky svírá rodiny v nájemním bydlení v kleštích – vlastní bydlení je pro ně čím dál méně dostupné, stoupající nájmy přitom často převyšují růst jejich příjmů. Průměrné nájemné u nás vzrostlo oproti evropskému průměru dvojnásobně. Čtvrtina rodin s dětmi navíc žije v malém nebo nekvalitním bydlení, problémy mají především samoživitelky nebo osamělí senioři.

81. Prosadíme zákon o veřejně prospěšných bytových společnostech, který jsme předložili již v roce 2021. Díky tomu mohou nové byty zlevnit až o 30 %. Zejména však tento model umožní během dvou až tří let od nabytí účinnosti zákona stavět 12–15 tisíc bytů ročně. Princip zákona je postaven na tom, že si neziskové společnosti půjčují peníze na výstavbu bytových domů od bank.

82. Zřídíme Státní bytový fond dle vídeňského modelu, který bude vykupovat a stavět byty a pronajímat je za nízké ceny například seniorům, samoživitelkám, hendikepovaným, mladým rodinám s dětmi nebo i potřebným profesím, jako jsou hasiči, zdravotní sestry, poštáci, policisté, knihovníci či pečovatelky. Postupně vybudujeme či odkoupíme cca 400 tisíc bytových jednotek, a vytvoříme tak na trhu neziskovou alternativu, která bude díky významné velikosti tlačit i ceny komerčních nájmů na trhu dolů. Učiníme tak bydlení dostupným po vzoru Vídně. Ročně chceme do Státního bytového fondu alokovat 1 % HDP, v současnosti asi 80 miliard Kč. To nám umožní státním nájemním bydlením postupně nahradit dávky na bydlení (v současnosti cca 20 miliard Kč ročně). Uvědomujeme si, že vídeňský model implikuje, že byty vlastní město Vídeň, nicméně v českých podmínkách by to měl být stát, aby bytová politika byla jednotná a nezávisela na specifických podmínkách v jednotlivých obcích. Navíc stát má díky vyplácení dávek na bydlení nejlepší informace o cenách bydlení po celé ČR. Dalšími úkoly Státního bytového fondu bude eliminace vyloučených lokalit a obchodu s chudobou, který na dávkách na bydlení parazituje a celý problém umocňuje. Samotné obce totiž na tento problém finančně ani politicky nestačí a čekají na razantní zásah státu. Třetím cílem Státního bytového fondu by měla být rekonstrukce zchátralých budov uprostřed měst a obcí a jejich přestavba na státní nájemní bydlení. V neposlední řadě by mohl Státní bytový fond skupovat bývalé hotely, vybudovat v nich garsonky a vnést tak život do vyprázdněných městských částí.

Aby se zamezilo jakémukoliv nehospodárnému nakládání s veřejnými prostředky českého daňového poplatníka, bude hospodaření Státního bytového fondu maximálně transparentní a pod neustálou kontrolou veřejnosti i státní správy. Další zdroje financování Státního bytového fondu budou levné úvěry Evropské investiční banky, zavedení sektorové daně a také zdanění cizinců při nákupu bytů v ČR.

83. Ukončíme praxi dražeb pronájmů obecních bytů. Obce budou povinně zveřejňovat on-line bodové pořadníky a kritéria pro přidělování všech obecních a státních nájemních bytů; náhodné či klientelistické přidělování skončí.

84. Zavedeme pokutu za dlouhodobě prázdné byty. Byty mají sloužit k bydlení, a nikoliv jako investice či dokonce spekulace. Nový způsob vyměřování daně z nemovitosti v případě bytů využije výši nájemného v místě obvyklou z hrubé cenové mapy ministerstva financí. Tato daň bude tedy vyšší v městech s vysokými nájmy, pokud ale majitel doloží, že je byt pronajímán, bude výrazně snížena. Ještě větší snížení bude v případě, že se jedná o nájemní smlouvu na dobu neurčitou. Vyšším zdaněním opuštěných či prázdných nemovitostí zabráníme spekulativnímu chátrání domů a budov ve městech i vytváření nemovitostních bublin. Vyšší zdanění prázdných bytů se také nebude týkat bytů, které chystají obce k rekonstrukci.

85. V centrech velkých měst slouží činžovní domy místo k bydlení jako kanceláře. Spekulanti také nechávají domy chátrat anebo je krátkodobě pronajímají turistům. I proto ceny za bydlení explodují a nutí lidi stěhovat se na předměstí, takže centra postupně umírají. Turisté jsou vítáni, patří však do hotelů. Zákonem budeme regulovat ubytovací služby typu Airbnb, které slouží k jiným účelům, než je dlouhodobé bydlení. Po vzoru západní Evropy stanovíme jasná daňová pravidla pro krátkodobé turistické pronájmy tak, aby majitelé byli motivováni k dlouhodobým pronájmům. Do měst se musí vrátit opravdový, sousedský život.

86. Zavedeme novou koncesovanou živnost „pronájem více než tří bytů“. Tato regulace pomůže zkrotit nejen služby typu Airbnb, ale i bobtnající obchod s chudobou.

87. Nedovolíme, aby v České republice v 21. století lidé bez domova v zimě umrzali na ulicích. Vytvoříme speciální dotační titul, který pomůže obcím vracet cca 60 tisíc českých občanů bez domova zpět do života, a to podle finského vzoru „housing first“. Je to humánní a pro stát v každém ohledu výhodné, zejména ekonomicky.

88. Konec spekulací s parcelami: každý pozemek, který je v územním plánu označen pro bytovou výstavbu, musí do 5 let od nabytí (nebo od změny územního plánu) získat pravomocné stavební povolení; pokud se tak nestane, daň z pozemku automaticky stoupne na trojnásobek a po dalších 3 letech má obec předkupní právo za znaleckou cenu. Cílem je vyhnat „ležáky“ na trh, urychlit výstavbu a snížit pozemkovou rentu, která dnes žene ceny bytů vzhůru.

89. Spravedlivý podíl developerů na infrastrukturu: při každém novém bytovém nebo kancelářském projektu zaplatí investor povinný příspěvek obci, případně převede část plochy projektu na obec jako dostupné byty. Obce tyto prostředky (či byty) využijí výhradně na

školky, školy, zeleň, sociální a dopravní infrastrukturu v dané lokalitě. Sazebník příspěvků stanoví vláda vyhláškou podle typu území, aby pravidla byla jednotná, předvídatelná a zabránilo se přenášení celých nákladů na veřejné rozpočty a obyvatele.

90. Obce mají vědět, kdo na jejich území bydlí a pro kolik lidí zajišťují služby. V České republice můžete mít v občanském průkazu vcelku libovolnou adresu. Nezáleží přitom ani trochu na tom, kde doopravdy bydlíte. Lidé si snadněji seženou bydlení, když bude platit povinnost hlásit adresu trvalého pobytu tam, kde člověk skutečně bydlí. Zmizí tak i šikana nájemců, kterým pronajímatelé zakazují, aby si po podpisu nájemní smlouvy zapsali adresu trvalého pobytu do svých dokladů.

91. V docházkové vzdálenosti od bytu musí být základní služby, občanské vybavení nebo zeleň, bude to podmínka pro stavební povolení, stejně jako nízká energetická náročnost budov, zvláště u nových čtvrtí ve městech a městské zástavby v satelitech. Sníží se tím i emise z dopravy. Investoři musí mít odpovědnost ke společnosti. Developeři budou mít povinnost zajistit výstavbu infrastruktury veřejných služeb, jako jsou jesle, školky, školy, zdravotnická a kulturní zařízení či parkoviště. Jejich výstavbu podpoříme. Protože i na sídlištích mají rodiče s kočárkem právo jít po chodníku.

92. U nájemních smluv na dobu neurčitou snížíme maximální míru možného navýšení nájmu z 20 % na 15 % za období tří let. Stejné omezení zavedeme i u nájemních smluv na dobu určitou a současně zakážeme tzv. řetězení: pronajímatel nebude smět s tímtéž nájemcem uzavřít víc než dvě po sobě jdoucí smlouvy kratší než 12 měsíců – po uplynutí této lhůty bude povinen nabídnout smlouvu na dobu neurčitou, aby se zamezilo obcházení regulace a umělému zdražování.

93. Technologie výstavby bydlení neodpovídají 21. století. Otevřeme dveře novým perspektivním technologiím, výstavbě rodinných domků a venkovských sídel 3D technologiemi tak, jak jsou tyto projekty realizovány v zahraničí. To povede ke snížení jejich pořizovací ceny či k možnosti realizovat výstavbu a dostavbu svého sídla postupně podle finančních možností a rodinných potřeb. Spustíme státní program podpory modulární a 3D-tiskové výstavby s akceleračními granty na domácí výrobní linky, aby kapacita trhu nezaostávala za veřejnou poptávkou.

94. Baugruppe – dostupné bydlení svépomocí: zavedeme zvláštní právní formu „Baugruppe“ do 12 členů: skupina sousedů či mladých rodin získá státní garanci až 90% bankovního úvěru a zvýhodněný úrok z programu Národní rozvojové banky, obec může vložit pozemek. Výstavba proběhne za nákladovou cenu + max. 20 % rezerva, družstevník platí jen podíl na splátce a fondu oprav; byty zůstávají neprodejné prvních 10 let, aby se zabránilo spekulaci. Baugruppe tak otevřou cestu k cenově dostupnému a stabilnímu bydlení i pro lidi, kteří nedosáhnou na komerční hypotéku. Chceme podporovat aktivitu a formy svépomoci občanů, především mladých lidí.

A close-up photograph of a doctor's hands. The doctor is wearing a white medical coat and a stethoscope around their neck. They are holding a patient's arm, specifically the elbow and forearm area, with one hand while the other hand holds the stethoscope to listen to the patient's heart or lungs. The background is slightly blurred.

3.

OCHRANA ZDRAVÍ

Základem péče o zdraví musí být funkční, efektivní a dlouhodobě ekonomicky udržitelný systém zdravotní péče na základě všeobecného zdravotního pojištění opřený o prevenci nemocí a úrazů, vzdělávání populace o zdravém životním stylu, předcházení civilizačním chorobám i úrazům a jejich moderní léčbu. Naším cílem je prodlužovat průměrný věk dožití obyvatel s důrazem na delší dobu života ve zdraví. Demografické změny a stárnutí populace budou klást na zdravotnický systém nové a stále vyšší nároky, kterým je třeba české zdravotnictví neustále přizpůsobovat. V naší zemi pokračuje neblahý trend v rozdílech v přístupu ke zdravotní péči podle regionů, téměř jeden milion občanů nemá v roce 2025 svého registrovaného lékaře praktika nebo zubaře. Termíny objednacích dob se v některých odbornostech dostaly za hranici únosnosti. Občany trápí výpadky v dostupnosti důležitých léků. Nezbytnou součástí našeho plánu je významně zlepšit prevenci, zdravý životní styl a zdravotní gramotnost i propojení zdravotních a sociálních služeb. Ekonomická udržitelnost systému zdravotní péče jde ruku v ruce s nutností zlepšit efektivitu systému vznikem datových úložišť pacientů, a to předpokládá zákonné změny. V éře digitální vzdělanosti budou tyto technologie užívat nejen lékaři, ale i pacienti. Naším cílem je podpořit růst výdajů na zdravotnictví na průměr EU, který je v současnosti přibližně 11 % HDP. Nechceme primárně navýšovat zdravotní pojištění. Příspěvky státu za nepojištěné osoby budeme postupně zvyšovat podle budoucího vývoje veřejných financí. Zaměříme se na finanční toky ve zdravotnictví, efektivitu vynaložených prostředků s cílem zamezit únikům peněz mimo systém hlavně mechanismem pravidelného zveřejňování finančního toku peněz z pojištění v zařízeních, které mají s pojišťovnami smlouvy. Pro Sociální demokracii je zásadní zachování systému veřejného zdravotnictví, které cestou zdravotních pojišťoven zajišťuje stát. Rozhodujícím parametrem musí být efektivní hospodaření pojišťoven a dostupná síť zdravotnických zařízení v rámci jejich smluvní politiky.

Komfort pro pacienta

95. Zajistíme dostupnost životně důležitých léků efektivními dohodami s výrobci a dovozci. Stát musí dostatek jejich zásob garantovat. Vytvoříme strategický seznam 500 klíčových léčiv a surovin (WHO + SÚKL). Rozšíříme kompetence Správy státních hmotných rezerv o lékárenský sklad; standard: min. tři měsíce spotřeby. Spustíme vládní API pro hlášení výpadků výrobců minimálně sedm dní předem (za porušení bude vysoká pokuta), abychom se mohli na výpadky připravit.

96. Podpoříme udržení sítě lékáren v menších sídlech. To je naprostá nezbytnost pro kvalitu života lidí na venkově.

97. Zásadně změníme systém doplatků na léky. Pacient ani ošetřující lékař dnes neví, jak vysoký bude doplatek v různých lékárnách. Zavedeme povinnost lékáren zveřejňovat na internetu aktuální výši doplatku na jednotlivé léky a informaci, jaký lék ze stejné skupiny je bez doplatku hrazen z veřejného zdravotního pojištění.

98. Zavedeme jednotný systém sledování čekacích dob na důležité zdravotní výkony s povinností zdravotnických zařízení tyto údaje zveřejňovat. Zkrátíme a budeme sledovat čekací doby na vyšetření nebo na operaci. Definujeme čekací doby na vyšetření u nejčastějších závažných onemocnění a budeme důsledně kontrolovat a vyžadovat jejich do-

držování. První vyšetření v případě podezření na onkologické onemocnění musí proběhnout do jednoho týdne a zahájení léčby do jednoho měsíce od prvního kontaktu. Doba objednání na vyšetření, diagnostika a rychlé zahájení léčby se stane národně sledovaným parametrem kvality péče podle jednotlivých diagnóz a odborností. Zdravotní pojišťovny tyto parametry zohlední v úhradách za péči. Cílem je dosáhnout stejně dostupné zdravotní péče ve všech regionech naší země. Vytvoříme novou funkci koordinátorů zdravotní péče.

99. Chceme zajistit zdravý život všem. Budeme cestou benefitů od zdravotních pojišťoven odměňovat pacienty, kteří se aktivně podílejí na prevenci obezity, kouření či nadměrné konzumace alkoholu. Chceme lépe ošetřit negativní dopady práce na zdraví, podporovat zdravý životní styl a sportovní aktivity. Prevence zdravotních obtíží musí být základním kamenem zdravotnictví.

100. Zvýšíme počet preventivních prohlídek hrazených ze zdravotního pojištění, zlepšíme a zefektivníme informovanost pacientů. Budeme cílit zejména na prevenci onkologických a kardiovaskulárních onemocnění a cukrovky. Rakovina je příčinou každého čtvrtého úmrtí v České republice. Musíme tento nepříznivý stav změnit. Onkologická péče musí být včasné dostupná pro každého občana bez ohledu na jeho bydliště, příjem a sociální status.

101. Zakotvíme povinnost zdravotních pojišťoven zveřejňovat údaje o smluvní síti pro své pojištěnce, včetně perspektivy volných míst v ambulantní péči na tři až pět let dopředu a údaje o nedostatečném pokrytí služeb. Tyto údaje musí být k dispozici v přehledné formě pro občany i státní orgány.

102. Podpoříme pro každého seniora od 65 let možnost týdenního pobytu v lázních. Z našeho pohledu se jedná o prevenci onemocnění a podporu unikátního českého lázeňství.

103. Urychlíme chytrou elektronizaci českého zdravotnictví. Pacient musí mít možnost se rychle a svobodně dostat ke svým základním zdravotním záznamům a výsledkům vyšetření. Bezpečné sdílení zdravotnických dat mezi lékaři, kteří se podílejí na péči o pacienta zefektivní poskytované služby. Zároveň elektronizace zdravotnictví nesmí zhoršit přístup k péči pro občany, kteří nemají potřebné znalosti a vybavení.

104. Zajistíme personální audit s cílem definovat stav a budoucí potřeby resortu ministerstva zdravotnictví.

105. Akutní nedostatek zdravotníků, kdy není možné čekat na vyšší produkci lékařských fakult chceme řešit ve spolupráci se zřizovateli zapojením především nemocničních lékařů tam, kde jich je dostaček, stážemi na nepokrytých místech se zajištěním odborného garantu.

106. Je třeba vrátit praktické i zubní lékaře do oblastí, kde dlouhodobě chybí. K tomu vytvoříme komplexní systém pobídek a zlepšíme podmínky pro lékaře, aby měli zájem pracovat nejen ve velkých městech.

107. Zachováme bezplatnou stomatologickou péči u standardních výkonů hrazenou ze zdravotního pojištění a zajistíme i její dostupnost pro každého pojištěnce. Zakotvíme po-

vinnost, aby po ošetření u zubaře každý pacient obdržel vyúčtování zdravotní péče, aby bylo zřetelné, jaký výkon byl uhrazen ze zdravotního pojištění a co bylo v rámci péče nehrazené.

108. Do roku 2035 bude duševní zdraví plnohodnotnou součástí veřejného zdravotnictví. Rozšíříme síť center duševního zdraví a mobilních týmů do všech regionů, zkrátíme čekací doby a zpřístupníme psychoterapii jako běžnou a hrazenou službu. Podpoříme vzdělávání a stabilizaci odborníků v psychiatrii a psychologii, včetně krizové péče a dětské psychiatrie a psychologie. Péče o duševní zdraví se stane běžnou součástí života – ve školách, sociálních službách i na pracovištích. Investice do prevence a včasné péče sníží náklady na hospitalizace, invaliditu i sociální dávky. Zajistíme podporu při zotavení, včetně dostupného bydlení, a budeme aktivně bojovat proti stigmatizaci.

109. Zavedeme povinnou psychologickou část preventivní prohlídky v 11, 15 a 19 letech, posílíme on-line a nízkobariérové krizové a poradní psychologické služby (on-line chat).

110. Zasadíme se o zlepšení podmínek pro pacienty v oblasti zdravotně-sociálního pomezí, paliativní a hospicové péče a její návaznosti na léčbu akutních potíží. Zajistíme nekomplikovaný průchod pacienta systémem.

Zdravotní systém

111. Zabráníme privatizaci páteřních zdravotnických zařízení, a to především poskytovatelů akutní lůžkové péče. Chceme zákonem garantovat veřejnou síť nemocnic s celostátně platnými standardy personálního a přístrojového vybavení. Využití drahých technologií musí být maximálně efektivní, zavedeme k tomu kontrolní mechanismy.

112. Provedeme změnu struktury nemocničních lůžek s ohledem na demografické změny a efektivnější využití akutních lůžek. V následujících 10 letech vytvoříme celkově 2000 geriatrických lůžek, abychom splnili doporučovanou kapacitu 0,2 lůžka na 100 000 obyvatel. Podpoříme personální zajištění oboru geriatrie.

113. Snížíme počet zdravotních pojišťoven a každoročně ušetřené prostředky v řádu miliard investujeme přímo do zdravotní péče, zejména na léčbu výjimečných onemocnění, tak aby se na tyto případy nemuseli skládat občané ve veřejných sbírkách.

114. Musí skončit období vysokého investování do budov a vybavení a přehlížení potřeb zdravotnického personálu. Zdravotníci musí přestat hrát roli sponzorů systému. Zavazujeme se do roku 2035 zvyšovat tarifní platy zdravotníků, především nedostatečné ohodnocení profesí sester a dalšího nelékařského personálu. Legislativně zajistíme, aby platil jeden zákon o odměňování zdravotníků pro všechny nemocnice, které čerpají prostředky z veřejného zdravotního pojištění. Zavedeme pro zdravotníky lázeňské a rehabilitační programy.

115. Prosadíme síť veřejně garantovaných zdravotnických zařízení (ambulantní, jednodenní i lůžkové péče), kterou budeme garantovat dostupnost péče pro pacienty. Zároveň budeme prosazovat, aby prostředky z veřejného zdravotního pojištění byly efektivně vy-

užívány.

116. Zdravotničtí pracovníci nesmí být nadále „sekretářkami“. Chceme chytrou elektronizaci zdravotnictví. Elektronický recept a elektronická neschopenka, které SOCDEM prosadila, ukázaly správnou cestu. Vykovávání péče pro zdravotní pojišťovny a potřeby statistiků musí dělat administrativní síly, ne již tak vyčerpaní zdravotníci. Elektronizaci zdravotnictví, která byla oproti vyspělým zemím zahájena s velkým zpožděním, podpoříme a zajistíme, aby byla přínosem pro zdravotníky i pacienty. Zároveň nedopustíme, aby byli občané bez znalosti nebo možnosti používání moderních elektronických technologií (senioři, hendikepovaní či sociálně slabší) diskriminováni v přístupu ke zdravotní péči. K tomu zajistíme asistenční služby.

117. Zavedeme systém úhrad na bázi DRG (Diagnosis-Related Groups), který zajistí spravedlivé financování nemocnic podle skutečné nákladovosti léčby. DRG přinese transparentnost do úhrad, odstraní nespravedlivé rozdíly mezi poskytovateli a zlepší kontrolu nad kvalitou péče i efektivitou vynaložených prostředků. Systém DRG bude zároveň nástrojem pro řízení dostupnosti a rozvoje sítě lůžkové péče podle potřeb jednotlivých regionů.

118. Ve zdravotnictví je nutné začít dodržovat zákoník práce. Systém může být bezpečný pouze za situace, kdy budou mít zdravotníci přiměřenou pracovní dobu, přestávky mezi směnami a čas na aktivní odpočinek.

119. Zaměříme se na dostatek míst na lékařských fakultách, aby počet lékařů v zemi odpovídal potřebám dostupné péče. Podpoříme vznik lékařské fakulty v Ústeckém kraji. Chceme, aby studenti lékařských fakult byli lépe připraveni do praxe než doposud. Postgraduální vzdělávání lékařů se musí více zaměřit na získávání praktických dovedností a být efektivní. Akreditace k dalšímu vzdělávání se má stát dostupná i pro menší pracoviště, v rámci jednodenní péče a v ambulancích odborných lékařů a praktiků.

120. Podpoříme další rozšíření sítě zdravotních škol všech typů. Zatraktivníme obory zdravotnických škol přípravou stipendií, na které vyčleníme finance prostřednictvím dotačních programů – stipendijní kontrakt „studuj-pracuj“: stát uhradí 10 tisíc Kč měsíčně studentům 1.–3. ročníku, 20 tisíc Kč měsíčně studentům 4.–6. ročníku, absolvent pak pět let slouží u registrovaného poskytovatele. Podpoříme kariérní rozvoj zdravotních sester a všech zdravotnických pracovníků úpravou jejich kompetencí. Zvýšení kompetencí provážeme se zvýšením platů.

121. Covidová pandemie ukázala na výrazný nedostatek vysoce specializovaných sester pro intenzivní péči. Chceme na všech vysokých zdravotnických školách navazující magisterský obor sestra pro intenzivní péči, po jehož absolvování bude automaticky přiznána specializovaná způsobilost. Sestrám v intenzivní péči musíme zajistit nárok na delší dovolenou, rekonvalescenční pobyt a další benefity.

122. Pro personální stabilizaci je nutné podpořit rodiny pracujících ve zdravotnictví s dětmi předškolního věku. Podpoříme při každé nemocnici akutní péče zajištění nepřetržitého hlídání dětí v noci a o víkendu, a to prostřednictvím dětských skupin.

123. V oblasti zdravotnické záchranné služby chceme poskytovat státní podporu pro budování efektivní sítě výjezdových základen v krajích. Chceme dostatečně finančně ohod-

notit rizikovost práce výjezdových skupin a náročnost práce dispečerů na tísňové lince 155. Chceme doplnit leteckou záchrannou službu v Karlových Varech a ve Zlíně. Do budoucna chceme zajistit provoz letecké záchranné služby na celém území státu prostřednictvím státního provozovatele, jakož i pokrytí všech oblastí země možností nočního provozu.

124. Zdravotní péči v mimopracovní době nelze zajišťovat pouze pomocí záchranné služby, která by měla být určena pro závažné stavby, nebo na odděleních urgentní péče/pohotovostech při nemocnicích. Podpoříme aktivitu praktických lékařů v zapojení do péče o pacienty mimo ordinační hodiny, včetně obnovení návštěvní služby s odpovídajícím ohodnocením.

125. Restrukturalizujeme Státní zdravotní ústav na odborné pracoviště, které dokáže v případě zdravotních krizí vysoce erudovaně reagovat. O tomto nemohou rozhodovat politici nebo úředníci, kteří jsou v daných otázkách laici. Výrazně podpoříme pracoviště infekčního lékařství. Mnoho lůžkových infekčních oddělení zaniklo nebo je personálně zdevastováno a přístrojově a technicky poddimenzováno. Každá nemocnice by měla mít svého konzultanta v oboru infekční lékařství.

126. Prosadíme spravedlivé a transparentní úhrady poskytovatelům zdravotní péče, které zajistí rovné podmínky pro všechny aktéry zdravotního systému. Naším cílem je vytvořit mechanismy, které podpoří kvalitu péče, efektivitu a dostupnost služeb pro všechny občany. Platba za poskytnutou zdravotní péči musí být v souladu s nálezem Ústavního soudu ČR. Regulovaná cena za výkon musí zohledňovat reálné náklady poskytovatelů a současně vytvářet prostor pro tvorbu přiměřeného zisku.

127. Budeme systematicky rozvíjet přeshraniční spolupráci ve všech oblastech poskytování zdravotní péče (záchranná služba, ambulantní i lůžková) s cílem zajistit dostupnost kvalitních služeb. Zdravotní péče je v současné době organizována převážně na národní bázi a končí na státní hranici. Protože každá země může využívat jen vlastní dostupnou infrastrukturu a zdroje, není zejména v řidčeji osídlených regionech, jako je příhraničí, často zajištěna rovnost v přístupu ke zdravotní péči. Připravíme proto nové projekty s možností využití zdravotnických kapacit sousedních zemí.

A photograph of a young boy with light brown hair, seen from behind, sitting at a desk in a classroom. He is wearing a blue t-shirt and has his right arm raised, pointing his index finger upwards. In the background, other students are visible, and colorful streamers hang across the room.

4.

VZDĚLÁNÍ

Vzdělání je veřejný statek. Vzdělaná společnost je odolnější a soudržnější, vzdělání předurčuje životní úroveň budoucích generací. Zcela klíčová je proto dostupnost kvalitního vzdělání na všech jeho stupních a zásadní odmítnutí kroků vyžadujících rostoucí náklady rodin na jeho zajištění pro své děti. Vzdělání má vedle společenské i ekonomickou funkci, proto jeho podoba také musí držet krok s vývojem trhu práce. Školám je nutné vytvořit lepší podmínky, aby mohly plnit tři základní cíle: za prvé, udržet kvalitu výuky, za druhé, snižovat nerovnosti v podmírkách pro učení, a za třetí, podpořit školy v efektivním řízení vlastního chodu.

Bohužel opatření posledních let charakterizují zmatečné úpravy učiva v podobě „rámců“ a kompetencí a šetření na asistentech pedagoga nebo tzv. dalším učiteli pro doučování těch, kteří to potřebují. Dobrému fungování škol také škodí platová diskriminace, která rozděluje pracovníky škol na pedagogy, za jejichž platy je odpovědné ministerstvo, a ne-pedagogy, za které by v budoucnu měli být odpovědní starostové a hejtmani.

Řízení škol, podporu žákům i učitelům a kvalitu vzdělávání komplikuje také rozdílný přístup státu k učitelům, jejichž plat je garantován zákonem, a k dnes velmi potřebným školním psychologům, speciálním pedagogům a dalším neučitelským pedagogickým pracovníkům, kteří na zasloužený důstojný plat stále čekají. Výsledkem je, že stát péče o vzdělání na všech stupních stále více přesouvá na bedra krajů, obcí, vedení jednotlivých škol a také na rodiny.

Na vzdělávání jako společnost dlouhodobě šetříme. Vydáváme každoročně o desítky miliard méně, než by odpovídalo vyspělosti naší země, čímž si podřezáváme větve pod vlastní budoucností. Od roku 2022 podíl výdajů na školství v poměru k HDP znova rychle klesá. Kvalita vzdělání stojí a padá s dobrými pedagogy, kteří musí být adekvátně odměněni. Ani to by však dnes nestačilo na obměnu stárnuoucího pedagogického sboru, na přivedení a udržení nových učitelů a na zajištění výuky aprobovanými učiteli. V zájmu dětí a žáků musíme podpořit učitele dalšími odborníky na práci s dětmi, zbavit je administrativní zátěže a vedení škol poskytnout skutečnou autonomii. Rodičům pak poskytnout základní jistoty – dostatek kapacit od mateřských škol po školy střední a srozumitelné vzdělávací prostředí nevyžadující mimořádné soukromé investice a osobní vazby.

Kvalitní vzdělání žádného dítěte by rozhodujícím způsobem nemělo záviset na místě, kde žije, a na rodině, ze které pochází. Nelze nevyužívat potenciál velkého počtu mladých, a ještě zakládat na zvýšené výdaje v budoucnu spojené se vzdělanostní a kulturní chudobou. Na to bychom doplatili všichni. Vzdělání může sloužit jako sociální výtah pro děti z hůře socio-ekonomicky postavených rodin, ale v Česku se bohužel porouchal. Děti vysokoškolsky vzdělaných rodičů mají až čtyřikrát větší šanci na vysokoškolský titul než děti rodičů bez vysoké školy. S touto vzdělanostní „setrvačností“ patříme na chvost EU spolu se Slovenskem, Rumunskem a Bulharskem. Místo talentu a snaživosti závisí výsledky školáků až ze 44 % na tom, jakou školu navštěvují. Průměr vyspělého světa je přitom jen 31 %.

Vzdělané děti

128. Zastavíme zmatečné úpravy učiva. Dáme důvěru zkušeným učitelům, aby ve spolupráci s odborníky případné změny opřeli o základní společnou podobu učiva v každém předmětu.

129. Žákům, studentům i učňům zajistíme širokou nabídku bezplatných doučovacích aktivit v oblastech, ve kterých budou potřebovat největší pomoc. Nedovolíme omezení financování tzv. dalšího učitele a asistentů pedagoga. Ti by měli působit v každé škole a uvolnit ruce učitelům pro vlastní výuku.

130. Zavedeme tříleté zákonem garantované rozpočtové rámce pro všechny veřejné školy: stát vždy s ročním předstihem stanoví celkový objem prostředků na platy pedagogů i nepedagogů (automaticky valorizované o inflaci a růst průměrné mzdy), provozní náklady a pomůcky definované jednotným normativem na žáka a samostatný investiční fond na rekonstrukce, digitalizaci a rozšiřování kapacit. Nevyčerpané investiční prostředky přitom přejdou do dalších let, aby školy nebyly nuceny „proinvestovat“ je narychlo, čímž odstraníme každoroční nejistotu a umožníme strategické plánování personálního i pedagogického rozvoje. Inspirujeme se švédským systémem.

131. Postupně snížíme maximální počet dětí na učitele tak, aby od školního roku 2028/2029 platily pevné stropy: v mateřských školách 20 dětí, na 1. stupni ZŠ 22 žáků, na 2. stupni a středních školách 25 žáků (v odborné praxi 12), přičemž třídy s nadpolovičním podílem žáků se speciálními vzdělávacími potřebami budou mít limit o tři místa nižší. Finanční krytí zajistíme navýšením rozpočtu kapitoly školství a cílenými pobídkami, zároveň umožníme sdílené úvazky asistentů a „druhých učitelů“, aby snížení počtu žáků ve třídě vedlo k individuálnějšímu přístupu k dětem na úkor frontální výuky.

132. Dostupné vzdělávání znamená, že i v menších obcích mají děti mateřskou školu a první stupeň základní školy. Očekávaný pokles počtu dětí na základních školách ve většině krajů využijeme ke snížení počtu dětí ve třídách, a to i v mateřských školách. Svazkové školy podpoříme jen tam, kde pro to existují dobré podmínky pro děti a jejich rodiče – úspory nákladů nesmějí být hlavním kritériem.

133. Stanovíme povinnou školní docházku ohrazenou nikoli věkem, ale do úspěšného ukončení alespoň základního stupně vzdělávání, čímž omezíme předčasné odchody dětí ze škol. Ve vyloučených lokalitách odchází až pětina žáků ze základních škol bez úspěšně zakončené povinné školní docházky. Žákům ze znevýhodněného rodinného prostředí zajistíme podporu při vzdělávání i mimoškolní vyučování s cílem zlepšit jejich vztah k učení i školní výsledky.

134. Stop outsourcingu a plíživé privatizaci ve školách: zákonem ukončíme outsourcing klíčových provozních služeb (úklid, školní kuchyně, údržba a technické zajištění budov) ve všech mateřských, základních a středních školách, které dostávají veřejné finance. Tito pracovníci zůstanou zaměstnanci školy či zřizovatele, budou mít tarifní mzdu a ochranu kolektivních smluv; stát jim pošle peníze ve stejné logice, jakou už dnes financuje učitelské platy. Zamezíme tak plíživé privatizaci, dumpingovým mzdám i rozdílům v kvalitě

služeb a zajistíme rovné, bezpečné podmínky pro všechny děti bez ohledu na adresu. Inspirujeme se finským systémem.

135. Bezplatné obědy ve školkách i školách zajistíme díky zvyšování objemu veřejných prostředků přerozdělovaných krajskými samosprávami na vzdělávání. Dostupné školní stravování rozšíříme i na střední školy.

136. Pro všechny děti z nízkopříjmových rodin zajistíme bezplatné propůjčení počítače či tabletu. Rozhodnutí o propůjčení elektronického zařízení ze sociálních důvodů bude na řediteli školy.

137. Vytvoříme model propojení zájmových aktivit a vzdělávání, aby vzdělávání nebylo na úkor sportu, pohybových aktivit nebo jiných zájmů a naopak. V rámci výuky by žáci měli vytvořena tzv. zájmová okna z oblasti sportu, pohybových aktivit, hudby, umění atd.

138. Česká republika v současnosti nemá plošný funkční systém ochrany dětí před šikanou a dalšími formami násilí, zejména toho, které se děje ve virtuálním prostoru. Otevřeme celospolečenskou debatu o dopadech a přínosech digitalizace a umělé inteligence na výchovu, vzdělání a rozvoj dětí a její závěry promítneme do zákonů i strategií.

139. Hrubost a násilí ve školách stejně jako zhoršující se duševní zdraví žáků nelze řešit jen vyšším počtem psychologů, bezpečnostními rámy nebo školeními, jak se chovat v rizikových situacích. Řešením následků neodstraníme příčiny. Bezpečné prostředí znamená také nepřetížené učitele, autoritu závazného vědění, které předávají, a srozumitelná a dodržovaná pravidla vztahu s rodiči žáků, respektovaná i ze strany rodičů.

140. Vysokoškolské vzdělání již nyní vyžaduje značné finanční náklady, zajistíme však, aby bylo reálně dostupné i pro ty studenty, kteří mají ke studiu předpoklady, ale nemají na ně dostatečné finanční prostředky. Odmítáme proto školné a podpoříme rozšíření sociálních stipendií, zavedeme bezrizikové studentské půjčky na živobytí a studentské granty. Navýšíme prospěchová a sociální stipendia a zavedeme program podpory mladých vědců, aby své vzdělání skutečně mohli zužitkovat ve veřejném zájmu a neodcházeli z finančních důvodů do jiných profesí.

141. Doktorandi jsou budoucností znalostní společnosti. Dnes vykonávají vědeckou činnost a současně vyučují, nicméně se to neodráží na jejich finančním ohodnocení. Stipendium nemá nahrazovat mzdu nebo plat za pedagogickou činnost, doktorandi by za ni měli být zaplaceni zvlášť. V současnosti jsou zvýšená doktorandská stipendia (cca 26 tisíc Kč měsíčně) spojena s radikálním omezením počtu doktorandů v řadě oborů, protože stát „šetří“. Podpoříme proto doktorandy a jejich pracoviště zejména v dlouhodobě podfinancovaných oborech.

Vzdělávací systém

142. Kvalitní vzdělávací systém a vzdělaná společnost jsou nejlepší cestou, jak omezit společenské nerovnosti a zajistit České republice v 21. století prosperitu. Postupně budeme přidávat na školství tak, aby do čtyř let výdaje na něj byly o 1 % HDP vyšší než dnes, což představuje cca 80 miliard Kč navíc. Ve výdajích na školní vzdělávání se tak dostaneme

na úroveň nejvyspělejších zemí. Umožní to spolu se zvýšením kvality vzdělávání i zvýšit platy všem pedagogickým a nepedagogickým pracovníkům. Průměrný plat kvalifikovaného učitele má dosahovat 130 % průměrné mzdy, nikoli reálně 113 %, jako je tomu dnes.

143. Právní a fyzická bezpečnost pedagogů: zajistíme, aby vyučující mohli učit beze strachu: učitelé, vychovatelé a další školní pracovníci získají postavení „chráněné osoby“ v trestním zákoníku, takže útok na ně bude posuzován stejně přísně jako na policistu či zdravotníka. Stát jim současně poskytne bezplatnou právní pomoc při řešení incidentů se žáky či rodiči. Školy dostanou nárokovou dotaci až 50 % na bezpečnostní prvky (panic-button, kamerové záznamy ve společných prostorách) a na pravidelný výcvik personálu v deeskalaci konfliktů. Zavádíme také možnost dočasného zákazu vstupu agresivních osob do školy udělovaného ředitelkou/ředitelem se soudním přezkumem do 48 hodin, aby právo na vzdělání nešlo vykupovat násilím na těch, kdo ho zajišťují.

144. Školy musejí mít skutečnou autonomii. To na jednu stranu znamená, že stát na ně a na zřizovatele pod záminkou decentralizace nesmí přenášet téměř všechny kompetence, včetně fungujících poradenských služeb nebo dalšího vzdělávání učitelů. Na druhou stranu jim nesmí komplikovat každodenní provoz.

145. Odmítáme proto převod financování nepedagogických pracovníků na obce a kraje. I nepedagogičtí pracovníci musejí být zaměstnanci resortu. Zajistíme jejich důstojnější financování z resortu školství, totéž platí také pro ostatní neinvestiční výdaje, například pomůcky nebo vzdělávání učitelů.

146. Předškolní vzdělávání je nejfektivnější investice s nejvyšší návratností. Česko vynakládá na předškolní vzdělávání 0,5 % HDP, průměr zemí OECD je 0,8 % HDP. Budeme usilovat o zlepšení platových podmínek učitelek a učitelů v mateřských školách jejich zařazením do vyšší platové třídy, u ředitelek mateřských škol snížením přímé pedagogické povinnosti a zařazením do 12. platového stupně. Zlepšíme také ohodnocení a profesní postavení vychovatelek a vychovatelů školních družin.

147. Podpoříme kraje v rozšiřování kapacit gymnázií nebo lyceí. Současně je podpoříme v zavádění prvků duálního vzdělávání, které lépe propojí výuku na středních odborných školách a učilištích a firemní praxi. To povede k posílení prestiže řemesel i k vyšší konkurenčeschopnosti českého průmyslu. Firmy si tak mohou vychovat své budoucí zaměstnance, studenti zase dostanou přípravu na budoucí praxi i hodinovou mzdu a zaměstnanecké benefity.

148. Ve všech regionech zajistíme srovnatelnou kvalitu vybavení (informační technologie, laboratoře, specializované učebny), výuku v malých skupinách podporující žáky se speciálními potřebami i žáky nadané, dostupnost školy v odložených oblastech nebo školní stravování nezatěžující nízkopříjmové rodiny. To vše vyžaduje pokračovat v investicích do školství. Dnešní vzdělávací infrastruktura, včetně jídelen, sportovišť a internátů nebo domovů mládeže musí zůstat ve veřejných rukou.

149. Narůstající sociální nerovnosti ve vzdělání chceme snižovat vytvořením podmínek pro týmovou práci ve škole – učitel nemůže všechno zvládnout sám. Zajistíme předvída-

telnost finančních prostředků na asistenty k zajištění jejich stability, dostatečné finance na pedagogické podpůrné intervence a posílíme pozici školních psychologů, speciálních pedagogů a školních poradenských pracovišť systémovým financováním ze státního rozpočtu. Zvýšíme počet psychologů na školách, místo jednoho úvazku na 750 žáků bude jeden úvazek na 250 žáků.

150. Ve vyloučených lokalitách vytvoříme meziresortní týmy pro pomoc nízkopříjmovým rodinám – jejich problémy nemůže řešit výlučně učitel a školy. Připravíme strategii obnovy vzdělávání ohrožených skupin žáků, jejichž počet po uzavření škol vzrostl.

151. Zajistíme informační kampaň a intenzivní veřejnou debatu s cílem posílit postavení pedagogů a upevnit odpovědnost rodičů za vzdělávání jejich dětí.

152. Potřebujeme zajistit dostatek nových učitelů, protože za poslední dekádu klesl počet absolventů vysokoškolského učitelského studia ze 13 000 na 8000 (tedy o 40 %). A zhruba 2000 z nich školství do dvou let opustilo. V řadě obcí, a dokonce i krajů, navíc dlouhodobě chybějí pedagogové pro konkrétní předměty. Přivedeme sem učitele ne snižováním nároků na jejich odbornost, ale díky dostatečnému finančnímu ohodnocení, včetně cílené podpory v nejvíce ohrožených místech a nejvíce poptávaných aprobací. Pro lidi, kteří nemají učitelské vzdělání, ale chtějí učit a mají k tomu předpoklady, zavedeme bezplatné získání učitelské kvalifikace doplňujícím pedagogickým minimem (studiem pedagogiky). Hlavním problémem jsou obrovské regionální rozdíly a vysoká neaprobovanost výuky. Například v Karlovarském kraji působí 19 % nekvalifikovaných učitelů a 8 % učitelů si kvalifikaci nedoplňuje.

153. Prosadíme vznik edice digitálních učebnic a pracovních sešitů ke všem předmětům ZŠ a SŠ odpovídající požadavkům vzdělávacích plánů za spolupráce odborníků a didaktických expertů. Celá edice bude volně dostupná a jako taková bude představovat alternativní zdroj informací a didaktickou pomůcku pro učitele a žáky.

A coach in a blue shirt and a group of young soccer players in orange and black uniforms are gathered around a tablet, looking intently at the screen. The background shows a soccer field with a goal post and trees. A large red circle in the bottom right corner contains the number '5.'.

5.

PODPORA SPORTU A POHYBU

Češi jsou nejtlustší v historii a v Evropě patří mezi nejobéznější. Polovina Čechů trpí nadváhou a každý pátý Čech je obézní, včetně dětí. Proto je důležité podporovat dennodenní pohyb a sport. Je to příjemné trávení volného času, které posiluje soudržnost české společnosti. Pohyb je také nejlepší zdravotní prevencí a může šetřit českému zdravotnictví enormní náklady.

154. Prosadíme navýšení počtu hodin tělesné výchovy ze současných dvou na tři týdně.

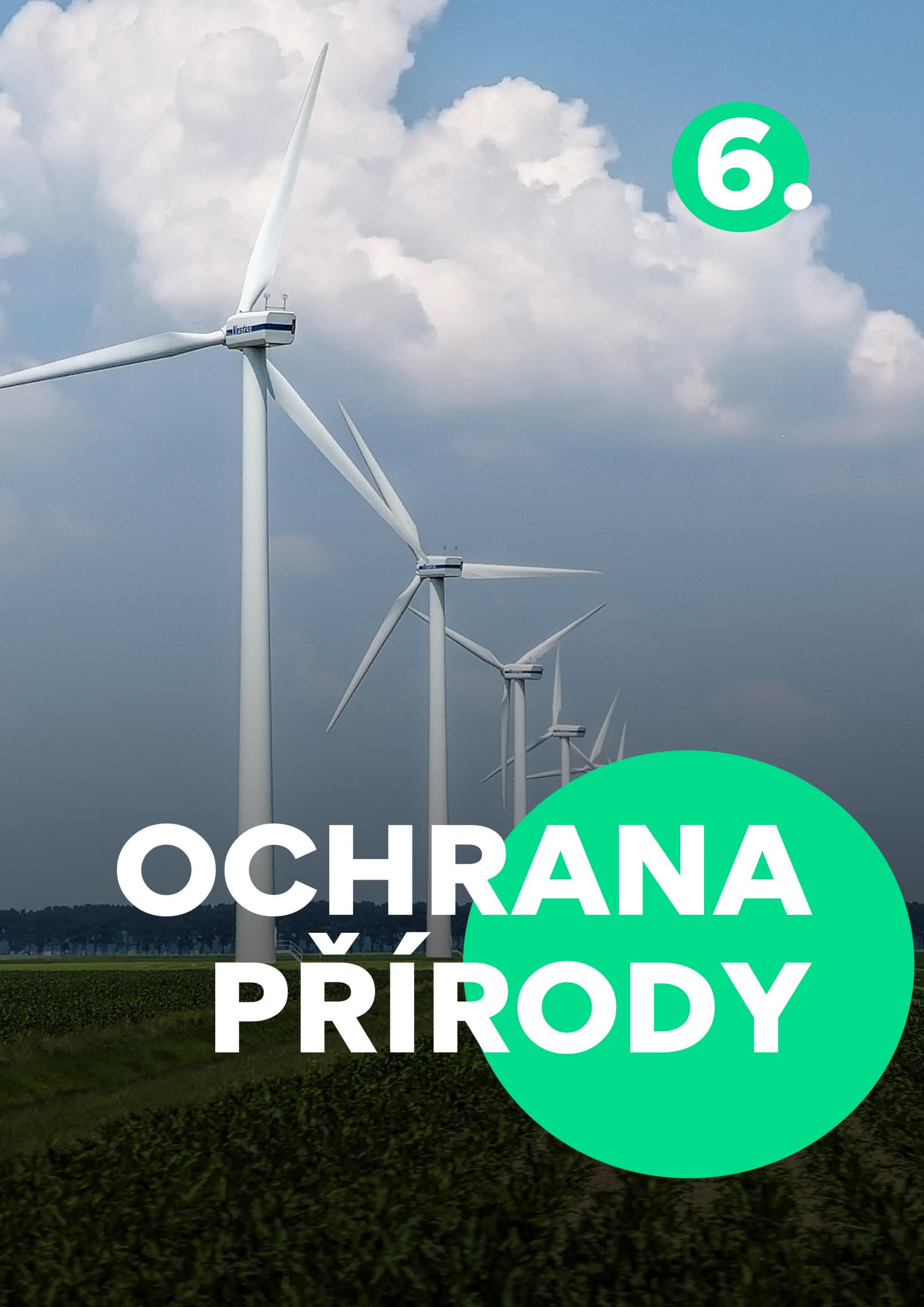
155. Oddíly, tělovýchovné jednoty či zájmové kroužky musí být dostupné všem dětem bez rozdílu. Zajistíme takovou finanční podporu mládežnických sportovních tělovýchovných jednot a zájmových kroužků, aby se každé dítě mohlo věnovat sportu či pohybovým aktivitám na základě svého talentu, zájmu a nikoli příjmu rodičů.

156. Navýšíme financování ze státního rozpočtu na vládou schválenou úroveň, to znamená do roku 2028 minimálně ve výši 1 % celkových výdajů státního rozpočtu s cílem zlepšit sportovní infrastrukturu a zařízení pro volný čas v obcích a městech, včetně příměstských sportovišť, a zajistit tak sport dostupný všem.

157. Prosadíme bezplatné zpřístupnění volnočasových aktivit na veřejných sportovištích pro všechny věkové kategorie obyvatel.

158. Transformujeme Národní sportovní agenturu v samostatné ministerstvo pohybu a sportu. Národní sportovní agentura je polotovar, který nezajišťuje potřebnou státní péče o podporu a rozvoj sportu dle současných požadavků EU, ale i reality v ČR.

159. Povedeme osvětovou kampaň, že každý člověk by se měl aktivně hýbat alespoň v rozsahu tří hodin týdně.

A photograph of a wind farm. In the foreground, a white Vestas wind turbine stands prominently. Behind it, several more turbines are visible against a backdrop of a blue sky filled with white and grey clouds.

6.

OCHRANA PŘÍRODY

Dlouhodobou strategií SOCDDEM je udržitelný rozvoj společnosti založený na harmonickém poměru jejích pilířů (sociálním, ekonomickém a ekologickém). Tímto prizmatem vnímáme i politiku Green Dealu. Problém nevází v jejích cílech, nýbrž v implementaci. V okamžiku, kdy implementace Green Dealu vede k sociální nerovnosti nebo deindustrializaci, je třeba ho pozměnit tak, aby byl zachován původní účel – nastolení prosperující, klimaticky neutrální a sociálně spravedlivé společnosti. Jde o trvalý tvůrčí proces. Proto cíle Green Dealu hodláme naplňovat následujícím způsobem:

160. Evropská opatření směřující k ukončení dotací na nefosilní paliva a začlenění dopravy do systému EU ETS 2 budou mít nepochybně sociální a ekonomické dopady. Nepodaří-li se revidovat některá opatření na úrovni EU, budeme jejich dopady eliminovat prostřednictvím výrazné podpory integrované veřejné dopravy, zavedením klimatické dividendy po vzoru Rakouska nebo přechodným snížením spotřebních daní PHM coby kompenzací nárazového zvýšení cen, prostřednictvím podpory intenzivnějšího využití železniční dopravy a principu logistiky omezující zbytnou, zejména nákladní dopravu a podpory racionalního rozvoje cyklistických a pěších tras v intravilánech obcí a měst.

161. Nejhorší ekonomické a sociální dopady by nastaly, pokud by se ČR stala čistým dovozem elektrické energie. Do spuštění nových jaderných zdrojů se proto musí zintenzivnit nejen investice do rozvoje obnovitelných zdrojů energie, zejména prostřednictvím go-to zón pro větrné, sluneční a geotermální zdroje zvláště v brownfieldech a také prostřednictvím vědeckotechnického rozvoje v oblasti OZE. Cestu vidíme též v podpoře komunální energetiky, akumulace a agregace flexibility. V teplárenství to znamená provozní podporu centrálních zdrojů a investiční podporu transformace tepláren nejlépe s využitím tepla hornin. Nesmíme zapomenout na úspory, přičemž při podpoře zateplování musíme respektovat památkové a krajinné hodnoty budov a území.

162. Je třeba navázat na relativně úspěšné legislativní změny v oblasti cirkulární ekonomiky, nízkoenergetických standardů, kvantitativní ochrany ZPF a nejlepších dostupných technik tak, aby tyto jinak pozitivní změny nevedly k extrémní neprůchodnosti povolovacích procesů, ale naopak k rychlému povolení při odstranění a kompenzaci negativních externalit. Vedle nezbytného pokroku v digitalizaci povolovacích procesů musíme podnikům zjednodušit přechod k využívání recyklovaných materiálů a alternativních paliv. Počítáme též s novým zákonem o ekologické újmě se zaměřením na naturální restituci.

163. Cíle EU, aby na 30 % území byly zřízeny velkoplošné chráněné oblasti, došlo ke snížení používání pesticidů o 50 % do roku 2030 a rozšíření ekologického zemědělství a krajinných prvků s bohatou rozmanitostí na zemědělské půdě, podmiňujeme řadou opatření. Před vyhlášením NP Křivokálsko, CHKO Krušné hory a CHKO Soutok musíme stanovit jasná pravidla pro řešení střetu veřejných zájmů na „bezzásahovosti“ a na zejména protipožární prevenci, aby byla zohledněna ochrana majetku, životů a zdraví lidí žijících v těchto oblastech.

164. V zemědělství je třeba zintenzivnit podporu rozvoje v oblasti bezpečných genetických technik, které umožní pěstování plodin odolných vůči změně klimatu a snížení používání chemických pesticidů, aniž by se ohrozily výnosy, a zajistí udržitelnější, kvalitnější

a rozmanitější osivo a reprodukční materiál pro rostliny a lesy. Předpokladem zavádění podpor ekoschémat, jako je precizní zemědělství, systém FSC lesního hospodaření založený na výběrové těžbě a přirozené obnově lesa, musí být zachování ekonomie výroby. Současně vnímáme, že udržitelné zemědělství se neobejde bez podpory vytváření ekologické kostry krajiny prostřednictvím ÚSES a agro-envi opatření (např. remízky, biopásy) s cílem obnovy mozaikovitosti krajiny a její prostupnosti pro zvěř. To přináší i zákaz rozšiřování skladových ploch mimo brownfieldy. Nově počítáme s vyhlašováním krajinných památkových zón jako specificky středoevropské symbiozy kulturních a přírodních hodnot území.

165. Obnovu přirozených toků, ochranu pramenišť a další přírodě blízká vodohospodářská opatření či budování nových nádrží je třeba vnímat prizmatem adaptace na dopady klimatických změn, jejichž společným cílem jsou zajištění dostatku vodních zdrojů pro zásobování obyvatel i hospodářské potřeby, protipovodňová ochrana a respektování přírody. Podporu nových nádrží podmiňujeme analýzou, která vyloučí možné řešení pomocí levnějších přírodě blízkých opatření. Upřednostňujeme veřejné vlastnictví a provozování vodovodů a kanalizací.

166. Česká republika, střecha Evropy, byla dlouho zelenou zemí plnou vody a s běžně dostupnými přírodními zdroji pro všechny obyvatele bez ohledu na jejich sociální status. Tato situace se však vlivem globálních změn klimatu a znečištění prudce mění. Jsme stále častěji vystaveni extrémnímu počasí, povodním a suchu. Naše krajina postupně vysychá. Epizody sucha, stále častější a dlouhodobější, ovlivní naši přírodu. Svým způsobem jsme se klimaticky přesunuli do Středomoří se všemi důsledky, které z toho plynou. Reagovat musí naše lesnictví, zemědělství, hospodářství i výstavba měst. Klimatické změny zhoršují biodiverzitu a vedou k úbytku lesů. Jsou ničivé nejen pro zemědělství a ekosystémy, ale také pro společnost a ekonomiku. Snižují kvalitu života ve městech i na venkově.

167. Česko je v energetice závislé na fosilních palivech, na nich stojí až 40 % energetiky. Přitom sedminu elektřiny vyrobené u nás vyvážíme do zahraničí. Příroda ale trpí u nás. Příroda přitom není jen ekonomický zdroj sloužící výrobě, ale výchozí předpoklad kvalitního života. Je proto nutné vystavět udržitelné a klimaticky neutrální hospodaření, podpořit zadržování vody v krajině a zajistit ekologickou diverzitu.

168. Zasadíme se o další obnovu českých lesů a jejich ekosystémů. Obnova lesů zničených kůrovcovou kalamitou nesmí proběhnout formou rychlé výsadby monokultur tak, jako tomu bylo v minulosti. Lesy nejsou pouhými továrnami na dřevo. Poskytují i nenahraditelné ekosystémové služby. Pro zvýšení odolnosti a pestrosti lesů se budou vysazovat různé typy převážně původních a adaptabilních dřevin, uvolníme také tlak na umělé zalesňování, aby se lesy mohly obnovit vlastní silou a být tak odolnější. Naším cílem je zvýšit odolnost lesů vůči škůdcům, zvýšit stabilitu proti větru a zlepšit kvalitu půdy.

169. Restrukturalizujeme státní podnik Lesy ČR na hospodaření formou lesních závodů na území celé České republiky tak, aby podporoval místní zaměstnanost a místní zpracovatele dřeva.

170. Klíčem ke zdravé krajině je kvalitní půda. Sucho, povodně, eroze zemědělské půdy a snižování úrodnosti – tomu všemu můžeme zabránit, budeme-li efektivně zadržovat vodu v krajině. Zvýšíme proto podíl ekologického zemědělství na 25 % (z toho polovina na orné půdě). Omezíme plochu monokultur na maximálně 20 hektarů nebo vymezíme 10% podíl přírodních prvků na zemědělských plochách Připravíme investiční plán obnovy krajiny, který povede k návratu struktury krajiny do původní podoby před jejím zdevastováním průmyslovým zemědělstvím. Do krajiny vrátíme tisíce rybníků, tůní a mokřadů, využijeme stávající meliorace k zadržení vody, vytvoříme stovky kilometrů mezí a vodním tokům vrátíme jejich přirozená meandrovaná koryta. Tento investiční program zároveň přinese tisíce pracovních míst rozložených v regionech.

171. Zdvojnásobíme podporu pro výzkum a inovace zaměřené na ekologické zemědělství.

172. Odbyt ekologickým zemědělcům podpoříme zavedením 5% podílu biopotravin ve veřejném a školním stravování, který se bude postupně zvyšovat na minimálně 15 %

173. Chceme, aby naše města a jejich okolí zelenala. Betonová města nebudou místem k dobrému životu s ohledem na nadcházející změny klimatu. Půjdeme na to cestou tvorby stromových alejí, revitalizací parků a malých toků, budování a obnovy retenčních nádrží, rybníků a mokřadů nebo tvorbou zelených střech a komunitních zahrad. Zavedeme systém závazných standardů pro obce. Chceme, aby se naše města přizpůsobila klimatické změně a byla schopna odolávat teplotním šokům, které mohou, jak ukazují nedávné zkušenosti, způsobit smrt tisíců lidí. Města jsou nejenom světem člověka a jeho techniky a kultury, ale jsou také specifickým biotopem, biologické a ekologické hodnoty přírody města musí být brány v úvahu při jeho rozvoji.

174. Zakotvíme ochranu vody v Ústavě. Každý z nás má právo na pitnou vodu. Zajistíme ochranu a rozvoj zdrojů pitné vody důsledným čištěním odpadních vod, zabráněním toku splaškové vody včetně splachu z polí s hnojivy přímo do přírody. Budeme cíleně doplňovat zdroje podzemních vod. Prosadíme výstavbu nových vodních zdrojů v lokalitách po povrchové těžbě uhlí v rámci revitalizace krajiny. Jde o novou šanci pro sever a severozápad Čech coby vodní zásobárnu státu.

175. Posílíme dohled nad nakládáním s nebezpečnými látkami i Českou inspekci životního prostředí tak, aby se havárie obdobná té na Bečvě již nikdy neopakovala. Otrava Bečvy odhalila limity prevence i prošetřování ekologických havárií. Česká inspekce životního prostředí musí mít dostatečné prostředky a kompetence k ochraně životního prostředí.

176. Zaměříme se na snižování množství odpadů, a to hlavně na třídění a další využití biologického odpadu, který tvoří až polovinu směsného komunálního odpadu. Do statistik zahrneme i domácí kompostárny evidované obcemi. Subjektům, které budou využívat tříděné suroviny, zajistíme daňové úlevy nebo podporu skrz veřejné zakázky. Daňově zvýhodníme služby ke znovu využívání odpadů a opravárenství (re-use a repair).

177. Nastavíme správný energetický mix, tak aby Česká republika zůstala soběstačná ve výrobě energie, ale nebyla závislá na spalování tuhých a tekutých fosilních paliv. Snižování znečištění ovzduší, vodních zdrojů a půdy je stále zásadním problémem. K tomu maxi-

málně využijeme 150 miliard Kč z tzv. Modernizačního fondu na budování obnovitelných zdrojů, modernizaci a výstavbu tepláren a snižování energetické náročnosti všech sektorů. V teplárenství se zaměříme na využití energie hornin.

178. Spalování uhlí ve velkých zdrojích rychle končí, velké změny lze čekat ještě do roku 2030. Česko musí být na tuto skutečnost připravené. Připravíme strategii útlumu těžby uhlí včetně řešení jeho sociálních a ekologických dopadů. Zavedeme výsluhu pro zaměstnance dolů a uhelných elektráren, kteří by v důsledku útlumu přišli o práci. Budeme podporovat projekty v oblasti dekarbonizace hospodářské diverzifikace postižených regionů.

179. Budeme dál pokračovat v úspěšných dotačních programech SFŽP podporujících lokální obnovitelné zdroje a energetické úspory. Stále je třeba modernizovat a ukončit spalování uhlí v několika stech tisících domácích kotlů. Cestou modernizace domácích zdrojů energie je také podpora budování malých lokálních zdrojů (i alternativního typu – pyrolýzní technologie apod.) a „chytrých“ systémů energetických úspor.

180. Zachováme naše chráněná území a zabráníme jejich další fragmentaci, a to prostřednictvím podpory biodiverzity, zasadíme se o zachování luk a pastvin v české krajině účinnou podporou malých hospodářů a zajištěním financování péče o kulturní krajinu z Programu péče o krajinu a podobných zdrojů.

181. Rozšíříme přísně chráněné části přírody ze současného 0,5 % území ČR alespoň na dvojnásobek. Nejméně 10 % lesů ponecháme přirozenému vývoji i mimo chráněná území.

182 Zahájíme debatu o rozšíření Krkonošského národního parku o Jizerské hory podle původních návrhů z 20. a 50. let 20. století.

183. Prosadíme zákon o ekologické újmě, aby bylo možné vymáhat i ekologické, nejen majetkové újmy. Odpovědný původce újmy bude povinen způsobenou zátěž odstranit, provést nahradní opatření v krajině nebo se podílet na odstranění staré zátěže.

184. Ochrana přírody nemůže být jen lokální, bez společné globální akce se devastujícím změnám klimatu neubráníme. Potřebujeme takovou míru spolupráce a solidarity, která v dějinách lidstva ještě nebyla. Jasně podporujeme mezinárodní dohody o zamezování globálních změn klimatu a zavedení globálních uhlíkových hranic. Green Deal vidíme jako příležitost, ovšem jen za předpokladu, že nepovede k sociálnímu rozštěpení společnosti, devastaci evropského hospodářství či ztrátě pracovních míst. Pro současnou etapu je důležité, jakým způsobem se bude tato dohoda realizovat. Změny v metodě jsou možné.

185. Výnosy z emisního povolování do doby, než bude zavedena uhlíková daň, budeme poskytovat středně a nízkopříjmovým obyvatelům přímo ve formě tzv. klimatické divideny.

186. Posílíme ochranu koček. Zajistíme vznik informačního systému centrální evidence koček. Zavedeme povinnost majitelů čipovat a kastrovat ty, které nejsou určeny k cílenému chovu. Stanovíme obcím a městům povinnost postarat se o kočky nalezené v jejich katastru, a to včetně povinnosti kastrací, jež pomohou postupně eliminovat kočičí kolonie.

187. Zaměříme se na kriminalitu páchanou na zvířatech a životním prostředí. Zřídíme speciální oddělení Policie ČR, které se bude zabývat kriminalitou proti životnímu prostředí včetně potírání trestné činnosti páchané na domácích a zájmových zvířatech, nevyjímaje ilegální obchod s nimi.

188. Budeme chránit exotická zvířata. Nebudeme přijímat žádné legislativní úpravy, které by mohly ochranu exotických druhů oslabit. Naopak se postaráme o to, aby byl zesílený dohled nad stávajícími pravidly ochrany, zejména posílíme finanční a personální kapacity kontrolních orgánů.

A large orange industrial robotic arm is shown in a factory setting, positioned in the upper half of the image. The arm is mounted on a black base and has a gripper at the end. It is surrounded by various pipes, hoses, and metal structures. The background shows a complex network of ceiling-mounted pipes and beams.

7.

HOSPODÁŘSKÁ POLITIKA

V uplynulých letech prošla Českem inflační vlna, kterou způsobilo nejprve narušení dodavatelských řetězců v průběhu covidové pandemie a později obrovské zdražení paliv a energií v rámci energetické krize vyvolané ruskou invazí na Ukrajinu. Místo aby vláda oslabenou ekonomiku a strádající domácnosti podpořila, přišla s balíčkem úsporných opatření a vyšších daní. Výsledkem bylo výrazné zchudnutí českých domácností, které v zemích OECD nemělo obdobu. Zopakovali jsme tak chybu z období po velké finanční krizi let 2008–2009, kdy vláda taktéž pod vedením ODS způsobila svým konsolidačním balíčkem stagnaci, zatímco okolní země už dávno opět rostly. Tento přístup, na němž profitují jen velké nadnárodní korporace a zejména finanční sektor, je nutno změnit.

Z ekonomiky musí profitovat čeští občané a malé a střední podniky, nikoli jen ti nejbohatší nebo zahraniční korporace. Základním východiskem rozvoje ekonomiky musí být plná zaměstnanost za důstojné mzdy. Česko, země levné práce, má nízký podíl mezd na přidané hodnotě (57 %) ve srovnání s celou EU (63 %). Každoročně tak čeští zaměstnanci přicházejí o více než 300 miliard Kč na mzdách. Stejná suma odtéká na dividendách do zahraničí. Přitom právě práce je největším pokladem české ekonomiky.

Opakující se krize dokazují potřebu prohloubit odolnost našeho hospodářství. Stát by měl chránit svá strategická odvětví a zvrátit privatizační chyby, například prodej vodárenství do zahraničních rukou, na což doplácí penězenky běžných lidí. Odborová organizovanost u nás za posledních 20 let klesla téměř o dvě třetiny a na rozdíl od německých či skandinávských zaměstnanců nemají Češi podíl na rozhodování či kontrole velkých podniků. I proto jsou zaměstnanci často ponecháni napospas vlastníkům a nyní je musí podpořit stát.

Český stát nesmí dál fungovat jako dojná kráva pro velký byznys. Investiční politika státu vyžaduje přístup „něco za něco“. Oplátkou za veřejnou podporu má stát požadovat vyšší mzdy a reinvestování zisku v Česku. Výzvy v oblasti přechodu na zelenou a digitální ekonomiku vyžadují spolupráci veřejného a soukromého sektoru s využitím veřejného investičního bankovnictví pro malé podniky a obce nebo financování aplikace výzkumu v praxi po vzoru německého Fraunhoferova institutu.

Našim cílem je moderní hospodářská politika založená na znalostech, inovacích a produkci s přidanou hodnotou. Pro firmy proto musí stát budovat moderní infrastruktury a vychovávat kreativní a vzdělané zaměstnance.

Podpora podnikání

189. Dotace nesmí skončit jako dárečky pro velké korporace. Národní i evropské dotace musí jít pouze malým a středním podnikům, které jsou páterí české ekonomiky. Velkým firmám bude možné pomoci pouze prostřednictvím návratných nástrojů – například úvěrů nebo státních garancí –, a to za tržních podmínek, bez možnosti zvýhodnění, jež by de facto znamenalo skrytu dotaci. To platí pro národní i evropské dotace. Žádnou dotaci nebude moci získat subjekt, který sídlí v některém z daňových rájů. Přidělování dotací také zohlední potenciální příjemce s ohledem na taxonomii EU v oblasti udržitelných aktivit.

190. Budeme podporovat emancipaci českých firem uvnitř hodnotových řetězců skrze ekonomickou diplomacii a navážeme na tradici exportu investičních celků. Projekty s velkou přidanou hodnotou a špičkovou kvalitou budou transparentně evidovány na národním exportním seznamu a využity při všech neevropských zahraničních jednáních vládních představitelů. Vytvoříme koordinační mechanismus cest hlavních ústavních činitelů spojených s ekonomickou diplomací, který po společném odsouhlasení bude pro všechny činitele závazný. Stejně jako drtivá většina jiných států máme mezi firmami své národní šampiony. Nemáme se za jejich podporu stydět, ale aktivně jim pomáhat. Zlepšíme postavení českých podniků v evropských i globálních výrobních řetězcích takovým způsobem, aby jejich úspěch pocítila celá naše ekonomika, nejen pár nejbohatších majitelů.

191. Prosadíme principiální změnu systému investičních pobídek i podpůrných programů tak, aby podpora v mnohem větší míře směřovala k rozvoji technologií s vyšší přidanou hodnotou, která dokáže zůstat na území státu, a to zvláště v malých a středních českých podnicích. Otočíme investiční politiku více směrem k přímým podporám, zejména v oblasti výzkumu a vývoje či v podobě příspěvku na zaměstnávání učňů a studentů škol. Jako vstupní podmínka pro získání této podpory bude stanovena i minimální výše mezd zaměstnanců, která se bude odvozovat od průměrné mzdy v kraji. Firmy, jež budou chtít získat investiční pobídku od státu, budou muset závazně slíbit, že větší část vytvořeného zisku budou investovat v České republice, například do rozvoje nových technologií. Tím pomůžeme omezit odliv výnosů ze zisků za naše hranice.

192. Zavedeme uplatnění 100% odpisů modernizačních investic na podporu technologické revoluce, digitalizace a robotizace při uvádění investice do užívání.

193. Budeme podporovat inovace a aplikovaný výzkum ve vybraných oborech české ekonomiky. V souvislosti s tím prosadíme analýzu 30 nejkonkurenceschopnějších oborů, kterým bude nabízena rozsáhlá úvěrová, případně dotační pomoc státu.

194. Z Národní rozvojové banky vytvoříme po vzoru německé Kreditanstalt für Wiederaufbau skutečně funkční veřejnou investiční banku, která bude v souladu s celkovou strategií hospodářské politiky poskytovat zvýhodněné úvěry, především českým malým a středním podnikům. Pro rozšíření dostupnosti služeb NRB bude využita síť poboček České pošty.

195. Vytvoříme průmyslově-výzkumný komplex podle vzoru Fraunhoferova institutu za účelem podpory aplikované vědy a výzkumu přímo uvnitř českých podniků a přidaná hodnota zůstane v ČR. To umožní růst přidané hodnoty v dnešních levných výrobních provozech, čímž dojde k masivnímu nárůstu mezd i v zahraničních firmách a ve službách, aniž by došlo k navýšení nezaměstnanosti či ztrátě konkurenceschopnosti.

196. Po vzoru technologicky úspěšných zemí vytvoříme Národní patentový fond a zvýšíme prostředky vynakládané na startupy, čímž budeme motivovat výzkumníky a podniky k patentování výstupů výzkumu i podporovat výzkum, vývoj a inovace v průmyslových oblastech, především v oborech s vysokou přidanou hodnotou.

197. Po vzoru Švédska vytvoříme pomocné programy pro růst start-upů. Zavedeme program obdobný švédskému Innofounder, který absolventům univerzit s inovativními nápa-

dy poskytuje plat po dobu jednoho roku. Umožňuje tak realizaci projektů i přes nedostatek vlastních úspor a kapitálu u jejich autorů.

198. Ne všichni zaměstnavatelé musí žít pro co nejvyšší zisk. Některé činnosti jsou veřejně prospěšné, strategické nebo sociálně zodpovědné, i když na nich nikdo zásadně nezbohatne. Vyčleníme družstva ze zákona o obchodních korporacích, usnadníme jejich zakládání a daňově zvýhodníme jejich činnost, čímž zdůrazníme jejich neopomenutelnou sociální a demokratickou roli v lokální ekonomice. Družstevní hnutí je nerozlučně spjato se sociální demokracií, zvyšuje odolnost ekonomiky, která je tváří v tvář pandemickým, ekonomickým i geopolitickým krizím důležitější než kdy jindy. Družstevnictví vykazuje i nižší nerovnost v odměňování a větší lokální retenci prostředků. Budeme podporovat zakládání nových výrobních, energetických, sociálních, řemeslných, spotřebních i odbytových družstev.

199. Podpoříme možnost živnostníků se za výhodných podmínek organizovat do řemeslných družstev, a tím si budovat vyšší efektivitu výroby a odbytu skrze dělbu práce i zvýšení vzájemné ochrany.

Moderní stát

200. Výrazněji zapojíme stávající i nové evropské prostředky na obnovu hospodářství po pandemii. Celkově nám Evropská unie alokovala na období let 2021-2027 částku v objemu 1360 miliard korun (přes 27 % HDP). Tyto zdroje budou v souvislosti s omezeními veřejných rozpočtů zásadní pro restart naší ekonomiky skrz investice do aktivní politiky zaměstnanosti, zlepšení školního i předškolního vzdělávání, dalšího profesního vzdělávání, digitalizace veřejných služeb a státní správy, jakož i do přípravy ekonomiky na klimatickou transformaci pomocí investic do nových konkurenceschopných technologií.

201. Zmodernizujeme kompetence jednotlivých ministerstev. Zahraniční obchod nově svěříme jako úkol ministerstvu zahraničí přesunem těchto kapacit z ministerstva průmyslu a obchodu, které se tak stane ministerstvem hospodářství s posílenými pravomocemi v obecné hospodářské politice. Cestovní ruch dostane nově svěřeno ministerstvo kultury. Ministerstvo pro místní rozvoj změníme na ministerstvo pro místní rozvoj a bydlení, které bude mít klíčové kompetence v zajištění dostupnosti bydlení a harmonického rozvoje jednotlivých regionů. To by měl být již dnes hlavní účel tohoto ministerstva, dlouhodobě ho však neplní. Ministerstvu spravedlnosti nově přisoudíme úlohu ochrany spotřebitele.

202. Zestátníme ČEZ, protože kritická infrastruktura nemůže být v rukou soukromého sektoru. Energie zdražují a v Česku jsou jejich ceny jedny z nejvyšších v Evropě. To dusí domácnosti i firmy a působí na zdražování v celé ekonomice od potravin přes služby až po průmysl. Prvním krokem musí být zestátnění ČEZ, aby ceny energií mohla kontrolovat vláda, a ne energetická burza. Druhým krokem je prodej části elektřiny za garantovanou cenu, podobně jako ve Francii, kde státní společnost EDF část elektrické energie z jaderných elektráren prodává domácnostem za dostupnou cenu.

203. Zestátníme vodárenské podniky včetně vodovodů a kanalizací, tak aby voda jako strategická surovina byla opět pod veřejnou kontrolou České republiky a docházelo k modernizaci soustavy.

204. Zabráníme privatizaci strategických odvětví státu včetně státních podniků České dráhy a Česká pošta.

205. Prosadíme zákon na skutečnou pomoc třem strukturálně znevýhodněným regionům v ČR: Moravskoslezskému, Ústeckému a Karlovarskému kraji.

206. Rozšíříme propracované sítě kontaktu občana se státní správou skrze Českou poštu.

207. Digitalizace má pomáhat jak občanům, tak státu. Sjednotíme veškeré agendy, které souvisí s eGovernmentem, digitalizací státní správy, kybernetickou bezpečností a státním cloudem pod Národní digitální agenturu, která bude levně, bezpečně a na vlastních serverech rozvíjet a spravovat veškeré IT systémy státních úřadů. Cílem je kompletní digitalizace agend státu, odstranění nadměrné administrativy a zjednodušení procesů jak pro úředníky, tak pro uživatele z řad veřejnosti. Vytvoříme plán na postupný přechod veškerých IT systémů státní správy pod jednotnou správu Národní digitální agentury, takže staré nevýhodné smlouvy nebudu muset být prodlužovány.

208. Propojíme IT systémy zejména ministerstva práce a sociálních věcí, ministerstva financí, ministerstva zdravotnictví a zdravotních pojišťoven, tak aby stát měl dostatek informací o socioekonomické činnosti obyvatel a zároveň obyvatel nemuseli například dokazovat své příjmy, když o nich stát již ví, jelikož je hlásí zaměstnavatel, nebo chodit s papíry od jednoho lékaře k druhému. Vytvoříme Národní digitální agenturu, která bude levně a bezpečně rozvíjet a spravovat veškeré IT systémy státu. Ušetří se tak miliardy ročně a stát nebude muset tyto strategické činnosti outsourcovat. Předejdeme tím závislosti státu na externích dodavatelích. Cílem je kompletní digitalizace státu a odstranění administrativy. Omezíme investice do IT systémů starších 15 let.

209. Drtivé většiny českých firem se netýká legislativa o nefinančním reportingu a chybí jasné standardy pro reporting klíčových dat. České firmy nesledují data o svých klimatických dopadech a nejsou připraveny na transformaci evropské ekonomiky. Podpoříme schválení reformy evropské Směrnice o nefinančním reportingu včetně rozšíření její platnosti pro všechny velké firmy nad 250 zaměstnanců. Reporting musí být administrativně nenáročný a standardizovaný, proto se vyslovíme pro jednotné a jednoduché evropské standardy.

210. Podpoříme rozvoj nových technologií, které budou navazovat na utlumující se automobilový průmysl, a to nejenom podporou sítě pro elektromobilitu, ale zvláště vytvoříme strategii podpory vodíkových technologií.

211. Do roku 2028 dokončíme páteřní síť vysokorychlostního internetu v celé ČR.

212. Maximálně zjednodušíme a zmodernizujeme stavební zákon s cílem zkrácení doby udělování stavebního povolení na maximálně jeden rok a zavedení principu jednoho rázítka.

213. Opravíme po Pirátech zpackanou digitalizaci stavebního řízení. Zkrátíme dobu udělování stavebního povolení na maximálně jeden rok.

214. Zjednodušíme a zpřehledníme zákon o veřejných zakázkách s cílem ušetřit státu maximum finančních prostředků, ale také odlehčit veřejné sféře od extrémního administrativního zatížení.

215. Mělo by být stanoveno právo pohybovat se mimo digitální prostor. Digitalizace ano, ale nikoli nucená. Lidé, kteří nemají potřebné technické znalosti, popřípadě vybavení, by ve styku s úřady neměli být diskriminováni a veškerá podání i styk s úřady by měli mít možnost vykonávat klasicky. Totéž by se mělo týkat styku s bankami. Banky své pobočky na menších městech ruší, a lidé jsou tak nuceni využívat internetové bankovnictví. Stejně tak je třeba zvážit nutnost zavádění datových schránek pro všechny podnikatele včetně těch nejmenších.

216. Digitalizace státní správy: Od roku 2027 má v plném rozsahu platit nová verze vyhlášky o podrobnostech výkonu spisové služby, která v podstatě ruší veřejnoprávním institucím možnost vykonávat spisovou službu, vyjma krizových a výjimečných stavů, v písemné (analogové) podobě a plošně zavádí pro všechny veřejnoprávní instituce povinnost vést službu v nějakém akreditovaném elektronickém systému spisové služby (eSSL). V současnosti platí přechodné období, kdy může být spisová služba vedena podle starší verze vyhlášky, takže školy a menší obecní úřady nemají povinnost vést spisovou službu v digitální podobě. Zavedení elektronického systému spisové služby zkomplikuje situaci právě na menších obecních úřadech a školách, kde nebudou specializovaní pracovníci, kteří by takto spisovou službu kvalitně vedli. Kromě toho to zvýší i jejich náklady za eSSL a případnou migraci dat mezi jednotlivými verzemi systémů. Proto pro menší školy a obecní úřady, kde jsou i v současnosti sotva schopni vést podací deník, zvážíme vynětí povinnosti vést spisovou službu v eSSL.

Suverénní česká měna

217. Více než 70 % obyvatel České republiky si nepřeje přijetí společné evropské měny euro. Mají k tomu dobré důvody: nenaplnila se očekávání, že přijetím eura členské státy automaticky nastartují cestu k „západní“ prosperitě. Eurozóna není dotáhnuta do konce a české mzdy jsou stále poloviční oproti Německu. Relativně rychlejšího růstu naopak dosahuje například Polsko, které si národní měnu zachovalo. Nezávislá měnová a zeměna fiskální politika umožňuje zemím větší flexibilitu, která (pokud ji dokážeme využít) znamená pro Česko konkurenční výhodu. Plovoucí kurz koruny také působí jako nárazník proti externím šokům. Jako nepraktická se také ukazují rozpočtová pravidla eurozóny, která je nutno vypínat, jakmile přijde hospodářská krize: nedávno během pandemie, aktuálně se o podobném kroku jedná v souvislosti s potřebou financování zvýšených výdajů na zbrojení. Systém, jehož pravidla je nutno v každé nestandardní situaci pozastavit, zřejmě není dobře navržen. Proto máme za to, že současná podoba systému společné měny je pro Česko nevýhodná, a dokud se podmínky výrazně nezmění, nelze o přijetí eura uvažovat.

218. Odmítáme také snahu pravice o zavedení tzv. dluhové brzdy po vzoru Německa, které ale samo toto politické pravidlo po nedávném vítězství konzervativní pravice zrušilo! S rostoucím hospodářstvím roste i potřeba zvýšeného objemu peněz v ekonomice, proto takové zastropování nedává ekonomicky smysl.

219. Zavedeme digitální korunu, elektronickou formu hotovosti, kterou by vydávala ČNB. Umožní okamžité a levné domácí platby nebo „chytré“ státní výplaty, například speciální sociální dávky, jež by šly utratit jen za určitou věc, třeba za kurzy pro děti. Novela zákona o ČNB umožní, aby digitální koruna fungovala jako plnohodnotné platidlo bez akceptačních poplatků u obchodníků, podpořila digitální platby a omezila šedou ekonomiku. Současně zdůrazňujeme, že vždy zachováme právo na platbu fyzickou hotovostí, která má svoji nezastupitelnou roli.

Energetika

220. Prosadíme zákonní rámec a podporu pro vytvoření energetických družstev s cílem vytváření decentralizovaných skupin v rámci měst a obcí. Tato energetická družstva mohou vyrovnávat kolísavou výrobu obnovitelných zdrojů, stát se stálým zdrojem příjmů a tím financovat investice pro regionální rozvoj.

221. Zajistíme transformaci teplárenství jako zdrojově efektivního způsobu centrálního i decentralizovaného vytápění na bázi zemního plynu, alternativních zdrojů včetně obnovitelných a rozvoje akumulace.

222. Zajistíme úpravy Státní energetické koncepce, aby reagovala na skokové proměny energetického sektoru (např. decentralizace) s ohledem na rychle postupující útlum spalování uhlí, na evropské cíle snižování emisí pro rok 2030 a dosažení uhlíkové neutrality do roku 2050. Podpoříme rozvoj obnovitelných zdrojů co nejblíže k jeho potenciálu s důrazem na komunitní projekty.

223. Až pětina českých domácností je ohrožena energetickou chudobou. Nemohou si dovolit vytápet svůj domov nebo mají potíže s placením za spotřebovanou energii. Přitom bez energie nelze v moderním světě žít. Zavedeme proto českou definici energetické chudoby a zajistíme její pravidelný monitoring na národní úrovni. Zlepšíme ochranu zranitelných zákazníků prostřednictvím cílených programů energetických úspor a klimatických dividend.

224. Budeme podporovat malé energetické zdroje, kde je to výhodné a efektivní, a to společně s modernizací rozvodných sítí. Zvyšováním výroby elektrické energie z obnovitelných zdrojů je nutno budovat kapacity akumulace energie i z pohledu stability přenosové soustavy. Zvláště přečerpávací elektrárny, kde se z ekologických, ale také ekonomických důvodů nabízí možnost využít pro jejich výstavbu území po těžbě hnědého uhlí, kde nedojde ke střetu s ochranou životního prostředí.

225. Definujeme instituty komunitní energetiky v českém kontextu v novém energetickém zákoně. Zavedeme možnost společenství vlastníků jednotek získat licenci pro výrobu elektřiny. Komunitní energetika má potenciál navýšit podíl obnovitelných zdrojů a pomoci splnit závazné cíle ČR.

226. Podpora obnovitelných zdrojů z malých zdrojů je velmi slabá, neexistuje dosud zvýhodněný tarif pro tyto zákazníky. Zavedeme zvláštní tarif pro aktivní spotřebitele (domácnosti či malé podniky) s vlastní výrobnou elektřiny, případně pro zákazníky s připojeným chytrým elektroměrem.

227. Současné znění Vyhlášky o pravidlech trhu s elektřinou neřeší domácnosti, které by chtěly sdružit svá odběrná místa do společného odběrného místa. Budeme prosazovat zavedení výhodnějšího spotřebitelského tarifu pro domácnosti, které se sdruží do jednoho odběrného místa.

228. K rozvoji akumulace energie v ČR budeme prosazovat legislativní změny vedoucí k tomu, aby bateriová úložiště a další akumulační systémy napomáhaly vyrovnaní výkyvů ve výrobě z obnovitelných zdrojů závislých na počasí, zajistily bezpečnost dodávek elektřiny a stabilitu elektrizační sítě. Definujeme akumulaci elektřiny, která bude pokrývat všechny technologie v této oblasti (nejen bateriová úložiště, ale také např. power to gas, power to heat apod.). Definujeme ukládání elektřiny jako novou oblast podnikání v energetických odvětvích a zavedeme samostatný typ licence pro ukládání elektřiny.

229. Zavedeme jednotné postupy stavebních úřadů při povolování střešních fotovoltaik.

230. V ČR neexistuje žádná povinnost, aby nové budovy měly vlastní zdroj energie, a byly tak alespoň částečně energeticky soběstačné. Novelizujeme stavební zákon směrem k většímu podílu udržitelného stavitelství.

231. Největší potenciál pro snížení cen elektřiny mají energetické úspory a zejména výstavba zdrojů větrné energie. Budeme podporovat výstavbu větrných elektráren v akceleračních zónách a zároveň zajistíme spravedlivé kompenzace pro domácnosti v jejich blízkosti. Obyvatelům, kteří budou mít na větrné elektrárny přímý výhled, nabídнемe výrazný podíl vyrobené elektřiny zdarma jako formu podílu na místních přínosech výroby obnovitelné energie.

232. Umožníme výstavbu solárních elektráren v pásu 200 metrů od kraje dálnic bez nutnosti žádat o stavební povolení. Podpoříme zastřešování parkovišť solárními střechami.

8.

DOPRAVA

Základním požadavkem na veřejnou dopravu je její rychlosť, dostupnosť, spolehlivosť, kvalita a především bezpečnosť. Ve všech těchto oblastech má Česká republika stále co dohánět.

233. Podporujeme zřízení jednotného centrálního koordinátora veřejné dopravy na úrovni náměstka ministra dopravy, který by měl za úkol optimalizovat dopravní obslužnost jednotlivých krajů a státu.

234. Rozšíříme tarif OneTicket na všechny druhy dopravy, včetně MHD. Navrheme v rámci OneTicket zvýhodněnou roční celorepublikovou jízdenku inspirovanou německým systémem D-ticket, která se ale bude týkat všech druhů dopravy a podpoří maximální využívání hromadné dopravy.

235. Podpoříme rozvoj regionální dopravy posílením poptávkové autobusové a vlakové dopravy ve večerních hodinách a o víkendech.

236. Zahájíme diskuzi o reformě silničních správních úřadů, protože v současné době nemají malé obce kapacity odborné, finanční ani personální pro řádné vykonávání všech svých zákonných povinností.

Železnice

237. Budeme pokračovat v programu přípravy a následně výstavby vysokorychlostních tratí, který považujeme za strategickou investici.

238. Urychlíme přípravu a výstavbu trati Otrokovice – Zlín a především trati Praha – Liberec, aby byla všechna krajská města napojena na moderní elektrifikované tratě.

239. Investicemi do přetížených tratí a tratí důležitých pro nákladní dopravu podpoříme přesun části nákladní dopravy ze silnic na železnice.

240. Podporujeme urychlenu elektrifikaci železnice a její plný přechod na střídavou trakci.

241. Moderní železnice musí být železnicí rychlou, bezpečnou, spolehlivou, ekonomickou a vybavenou moderními soupravami.

Silnice a dálnice

242. Budeme pokračovat v programu výstavby dálnic a rychlostních komunikací s důrazem na urychlení přípravy a výstavby dosud problematických úseků, jako je D3 a severní část DO.

243. Podpoříme a vybudujeme na okrajích velkých měst vysokokapacitní P+R parkoviště s návazností na MHD, aby byl snížen počet aut v centrech měst nerepresivním způsobem.

244. Podpoříme zavedení dynamického mýtného pro kamiony, kde se cena bude odvíjet od denní doby. Dopravní špičky budou zatíženy vyšší sazbou, zatímco noční hodiny budou mít sazbu sníženou. Tím docílíme rovnoměrnějšího časového využití dálniční sítě a eliminujeme přetížení dálnic v dopravních špičkách.

Letiště

245. Letiště Praha je klíčovým dopravním uzlem ČR zajišťujícím spojení s destinacemi po celém světě. Taktéž slouží jako vstupní brána do naší země a zvyšuje příjmy z turismu. Urychleně zajistíme zvýšení jeho kapacity výstavbou nové přistávací dráhy.

246. Zajistíme dokončení kvalitního dopravního spojení letiště s centrem Prahy a návazně i se zbytkem Česka.

247. Zvážíme obnovení národního leteckého dopravce, aby zajistil opětovné letecké spojení Prahy s významnými evropskými a světovými metropolemi.

248. Podpoříme jednání s nízkonákladovými aerolinkami a nákladními dopravci na posílení provozu na regionálních letištích v Brně, Ostravě, Pardubicích, Českých Budějovicích a Karlových Varech.

Lodní doprava

249. Zajistíme udržení plavebních podmínek na Labi. Za klíčovou považujeme výstavbu plavebního stupně Děčín. Zahájíme intenzivní jednání s německými partnery ohledně této důležité stavby.

250. Problematickou vodní situaci je nutno řešit také splavněním Labe až do Pardubic, konkrétně pak stavbou plavebního stupně Přelouč.

MHD

251. Podpoříme zvyšování kapacity infrastruktury ve veřejné dopravě velkých aglomerací (metro, tramvaje, trolejbusy) a jejich co nejvyšší finanční dostupnost.

252. Od roku 2028 zrušíme jízdné veškeré městské a příměstské hromadné dopravy a výpadek tržeb budeme provozovatelům kompenzovat z výnosu dálničního mýta, vyšších poplatků za parkování ve velkých městech a klimatických dividend z ETS II. Zároveň sjednotíme tarifní a odbavovací systémy do jednoho „národního tarifu“, tak aby cestující mohli na jednu kartu či aplikaci využít MHD, příměstské autobusy i regionální vlaky. Bezplatná veřejná doprava sníží životní náklady domácností, zvýší dostupnost práce, škol a služeb v regionech, omezí automobilový provoz a emise a uleví obecním rozpočtům od nákladů na dopravní infrastrukturu.

9.

DANĚ A PŘÍJMY STÁTNÍHO ROZPOČTU

Správný daňový mix spočívá ve spravedlivém rozdělení daňového břemene a dostatečných zdrojů pro fungování kvalitních veřejných služeb od dostupného zdravotnictví, moderního školství přes financování celoživotního učení po udržitelný důchodový systém a sociální péči. Současná vláda byla zcela pasivní, nepomohla českým občanům a nezabránila inflaci 32 % v období 2021 až 2024. V důsledku tohoto selhání pravicové vlády nastal zásadní pokles reálných příjmů obyvatel a životní úrovně v naší zemi. Deficity veřejných rozpočtů podstatně přesahují 250 miliard korun ročně a kvalita veřejných služeb trvale klesá. Stát si tak půjčuje, aby bohatým vyplácel měsíční rentu. Jediná cesta z této situace je zavedení progresivního zdanění právnických osob, velkých korporací, zavedení sektorové daně pro bankovní sektor a také zvýšení progresivního zdanění fyzických osob s nejvyššími příjmy. Kromě podpory hospodářského růstu musí tak docházet ke zvýšení příjmů veřejných rozpočtů také zavedením progresivního zdanění a sektorové daně.

Daňový systém je potřeba přizpůsobit zásadní proměně ekonomiky, kterou přináší digitalizace a robotizace. Dopoulos 85 % všech státních příjmů bylo z práce (daně a odvody) a ze spotřeby, tj. v drtivé většině od běžných pracujících a důchodců. To je jeden z nejvyšší poměrů v jakékoli světové ekonomice. Pro nízkopříjmové rodiny je daleko náročnější zaplatit střechu nad hlavou a zdravé jídlo. Proto by měli platit nižší daně. To stejně platí o znevýhodnění malých a středních firem. Přes deset zemí v Evropě toto řeší nižšími daněmi pro menší podniky a zavedením sektorových daní např. ve finančnictví. V Česku mezitím daníme cukrárnu na malém městě stejně jako obří nadnárodní bankovní domy, z čehož pak logicky plyne každoroční třistamiliardový odliv zisků do zahraničí. Česko patří mezi deset majetkově nejvíce nerovných zemí v EU a na rozdíl od vyspělých zemí majetkové daně nevyužívá.

253. Zvýšíme efektivitu výběru daní skrze digitalizaci daňové správy, proaktivní detekci daňových úniků a systém propojení dat mezi finanční správou, bankami a obchodními rejstříky.

254. Zvýšíme slevu na poplatníka o tisíc korun měsíčně. Proč z výplaty živit stát, když z ní skoro nic nezbude? Práce je v Česku zdaněná až moc – a to je třeba změnit. Chceme, aby pracujícím zůstalo každý měsíc o tisícovku více. Toto opatření pomůže zejména nízkopříjmovým a dlouhodobě po něm volá odborná společnost.

255. Vyplacení nevyčerpané slevy na poplatníka formou daňového bonusu. Zajistíme, aby si i nízkopříjmoví zaměstnanci mohli plně uplatnit slevu na poplatníka, podobně jako dnes slevu na děti. Sleva, která převyšuje vypočtenou daň, bude zaměstnanci vrácena formou daňového bonusu až do výše odvedeného pojistného. Toto opatření zvyšuje čisté příjmy nízkopříjmových zaměstnanců, motivuje k legální práci a přispívá k omezení chudoby.

256. Zabráníme plíživému zvyšování daňového zatížení nízkopříjmových tím, že zavedeme automatickou valorizaci daňových slev – zejména slevy na poplatníka a děti – podle vývoje průměrné mzdy. Tento krok zvýší transparentnost a stabilitu daňového systému a zabrání skrytému nárůstu zdanění v čase.

257. Progresivní zdanění příjmů fyzických osob je nezbytné pro spravedlivé zdanění příjmů a také pro snížení deficitů státního rozpočtu a pro lepší fungování veřejných služeb.

Učiníme tak, aby nedošlo ke zvýšení reálného zdanění nikomu do trojnásobku úrovně průměrné mzdy a progresivní zdanění fyzických osob bylo na úrovni obvyklé v rozvinutých zemích EU.

258. U daně z příjmů fyzických osob prosadíme, aby příjmy z kapitálového majetku a příjmy z nájmu měly stejné reálné zdanění jako příjmy ze závislé činnosti.

259. Sjednotíme reálné zdanění vysokopříjmových živnostenských podnikatelů se zdaněním zaměstnanců.

260. Zvýšíme zdanění podniků (právnických osob) na úroveň obvyklou v rozvinutých zemích EU a zavedeme progresi, aby vyšší sazby platily vysoce ziskové velké korporace.

261. Zavedeme tzv. milionářskou daň, tj. daň z obřích majetků se sazbou 0,5 % ročně z majetku nad 50 milionů a 1 % ročně z majetku nad 100 milionů po vzoru Norska, přičemž polovina daně bude odvedena do státního a polovina do krajského rozpočtu. Majetky nad 50 milionů budou tedy spadat pod majetkové přiznání.

262. Zachováme nulovou sazbu dědické daně v přímé linii u majetků do 50 milionů korun, ale zavedeme progresivní dědickou daň u velkých majetků převyšující tuto hodnotu.

263. Neumožníme odpisování osobních automobilů nad 1,5 milionu korun.

264. Zachováme nízké nemovitostní daně pro 1., 2. a 3. nemovitost na fyzickou osobu, ale zavedeme takové daně, které budou bránit spekulacemi s byty a jejich nedostatečné využití skrze zdanění 4. a další nemovitosti v majetku téhož majitele. Zdaníme majitele déle než šest měsíců nevyužívaných nemovitostí.

265. Zavedeme dvousložkovou daň z nemovitostí – zvlášť z hodnoty pozemku a zvlášť z hodnoty budovy – která bude lépe odrážet reálnou hodnotu majetku a polohu. Daň z pozemků bude vyšší, protože právě jejich poloha určuje přístup ke službám, dopravě a pracovním příležitostem. Zajistíme slevu z daně pro seniory a nízkopříjmové vlastníky nemovitostí, aby nová pravidla nezatížila zranitelné domácnosti.

266. Férové zdanění příjmů z pronájmu nemovitostí: Příjmy z nájmu budou zdaňovány rovně a efektivně. Zavádíme vyšší výdajový paušál (40 %) a omezíme uznatelné náklady na opravy a úroky. Zrušíme možnost krátkodobého odpisování nemovitostí a prodloužíme dobu odpisu na 50 let. Zároveň umožníme odečet zaplacené daně z nemovitosti přímo ze zaplacené daně z příjmu z nájmu, nikoliv jen ze základu daně.

267. Zrušíme odpočet úroků z hypoték jako nástroj daňového zvýhodnění, který slouží primárně vyšším příjmovým skupinám a přispívá k růstu cen bydlení. Zdaníme investiční prodeje nemovitostí bez ohledu na časový test, pokud výnos není použit na pořízení vlastního bydlení. Zavedeme inflační přepočet pořizovací ceny, aby se zdaňoval pouze reálný zisk, nikoliv inflační nárůst.

268. Zachováme slevu na nepracující(ho), ale pečující(ho) manžela/manželku, ale zrušíme nesystémovou slevu na nepečující(ho) manžela/manželku, která dnes představuje jen podporu vysokopříjmovým rodinám bez nezletilých dětí, která navíc způsobuje ne-

rovnosti na trhu práce a snižuje zaměstnanost. Slevu zavedeme také na příbuzného v linii přímé či manželku pečující o závislého člena rodiny, který pobírá příspěvek na péči ve stupni III a vyšším.

269. Spravedlivé a progresivní odvody pro podnikající: zavedeme plně progresivní sociální pojistné z reálného zisku se třemi pásmi sazeb při zachování současného stropu. Životnostníkům umožníme dobrovolně platit vyšší pojistné až na úroveň zaměstnanců, čímž získají plnou nemocenskou a vyšší důchodový základ – férova volba mezi nižšími odvody a plnohodnotnou sociální ochranou.

270. Zavedeme spravedlivou daň z prodeje nemovitosti, která nebude doléhat na obyčejné lidi, kteří si sotva našetří na byt nebo zdědí dům po babičce. Daň bude odpuštěna u prodeje, který probíhá u jedné fyzické osoby po době delší, než je pět let od posledního prodeje tak, aby se zamezilo spekulacím a daň nepadla na běžné občany.

271. Zavedeme sektorovou daň pro bankovní sektor, který je v ČR dlouhodobě nepřiměřeně vysoce ziskový na úkor klientů a využijeme zkušenosti ze zemí, kde již tato daň funguje.

272. Podpoříme zavedení daně ze spekulativních finančních transakcí.

273. Zvážíme daň z robotů, tj. zvláštní daň z kapitálu, která bude reflektovat nahrazování profesí automatizací a roboty.

274. Prosadíme opětovné zavedení elektronické evidence tržeb.

275. Zdaníme nákupy nemovitostí fyzickými osobami bez trvalého pobytu v ČR po vzoru Španělska.

276. Spravedlivější rozdělení daní mezi stát a obce – revize RUD. Změníme systém rozpočtového určení daní (RUD) tak, aby více zohledňoval míru nezaměstnanosti, sociální situaci, zdravotní stav obyvatel, stárnutí populace nebo dopravní dostupnost. Obce a kraje ve strukturálně postižených regionech potřebují silnější finanční podporu – na úkor těch nejbohatších, kteří dnes často čerpají prostředky neúměrně své potřebě. Cílem je posílit fiskální kapacitu obcí a krajů tam, kde je potřeba více investovat do základní infrastruktury, služeb a kvality života.

277. Budeme důsledně kontrolovat, zda podnikatele neobchází vyšší zdanění zaměstnanů zneužíváním švarcsystému.

278. Zrušíme daňové výjimky pro velké korporace skrze revizi těch výjimek, které firmy využívají nejvíce. Mnoho velkých korporací využívá specifických daňových výjimek právě pro zvýšení výsledného odlivu výnosů.

279. Prosadíme vyšší odměňování daňových expertů na finančních úřadech a kapacitní posílení finančních úřadů expertními pracovníky.

280. Zavedeme digitální daň ve výši 7 % pro nastolení spravedlnosti mezi národními a mezinárodními firmami v oblasti informačních technologií zaměřenou na velké technologické společnosti, které generují značné příjmy z českého trhu, avšak odvádějí v České

republice minimální daně. Tato daň bude aplikována na příjmy z on-line reklamy, provozu digitálních platform a prodeje uživatelských dat, přičemž se zaměří na společnosti s globálními příjmy přesahujícími 750 milionů eur a s významnou přítomností na českém trhu. Cílem je zajistit spravedlivé daňové prostředí, podpořit domácí digitální sektor a financovat rozvoj veřejných služeb v oblasti technologií a médií. Tento krok je inspirován obdobnými opatřeními v Polsku, Francii a Spojeném království.

281. Prosadíme důsledné a plošné daňové kontroly u velkých podniků působících v České republice. Při kontrolách nákladových faktur se budou striktně uplatňovat ceny obvyklé (tržní) za dané služby, případně zboží. Náklady nad úroveň cen obvyklých nebudou uznány.

282. Zavedeme detailnější daňové ročenky a statistiky, aby byl jasný a transparentní přehled, kdo reálně nese náklady na chod státu a veřejných služeb. Česká správa sociálního zabezpečení tyto zveřejňuje, nevidíme důvod, aby tyto informace Finanční úřady tajily.

283. Znemožníme firmám sídlícím v daňových rájích, aby se ucházely o dotace a státní zakázky či podporu z kurzarbeitu.

284. Uskutečníme komplexní audit smluv o zamezení dvojímu zdanění s cílem omezit odtok kapitálu z ČR.

285. Budeme v oblasti investičních pobídek usilovat o poskytnutí pobídky od státu pro velké firmy pouze za předpokladu, že investor 70 % svého zisku v 7 letech od zahájení podpořené výroby reinvestuje v České republice.

286. Budeme usilovat o více zdrojů z fondů EU na podporu veřejných investic pro období 2028-2034.

287. Budeme kontrolovat cenovou tvorbu v síťových odvětvích (energetika, vodárenství) zda nedochází k neúměrné ziskovosti na úkor obyvatel ČR. V případě potřeby jsme připraveni zavést cenové stropy zejména v oblasti energetiky.

288. U zakázků veřejného sektoru budeme uplatňovat obvyklé ceny, které budou strojem pro výdaj na státní investice, nákup zboží či služeb.

10.

KULTURA

Kultura má být dostupná pro každého, je to součást naší národní identity a obohacení soukromého života každého z nás. Vinou kumulované vysoké inflace posledních tří let velké části českých domácností po zaplacení výdajů za bydlení a potraviny nezbývají skoro žádné peníze. Velká část obyvatel si tedy nemůže dovolit za přístup ke kultuře platit významnější částky.

Dostupnost kultury

289. Státní, krajské a obecní kulturní instituce, jako jsou muzea, galerie a knihovny, budou mít jeden den v týdnu otevřeno pro seniory a děti zdarma. Divadla budou mít pro děti a seniory slevy, aby si každý mohl jednou za čas kulturu dovolit.

290. Každá instituce by měla mít vyhrazené dny, kdy je snížené vstupné, aby vysoké ceny vstupného pro nikoho nepředstavovaly bariéru. Je úlohou státu a samospráv zajistit fungování a rozvoj kulturních institucí z veřejných rozpočtů.

291. Vedle ekonomických (volné vstupy) a geografických (oprava stávajících kulturních institucí a budování nové kulturní infrastruktury) bariér budeme usilovat i o odstraňování dalších překážek, které dnes lidem brání v návštěvě kulturních institucí. Jde zejména o zpřístupňování kulturního obsahu lidem s různými znevýhodněními a rodinám s dětmi.

292. Podpora knihoven a kulturních center v regionech je stěžejní pro kvalitní a bohatý život. V každé obci si lidé zaslouží místo, kde si mohou odpočinout a potkat se s přáteli u kultury či jiné zábavy. Podporou kulturních aktivit posilujeme místní komunity a vytváříme pracovní místa, která umožňují lidem zůstat tam, kde cítí své kořeny, a zachovat si kvalitu života, aniž by se museli stěhovat do přeplněných a drahých měst.

293. Podpora uměleckých souborů, aktivit spolků a neprofesionálního umění v regionech je pro nás prioritní. Stát vytvoří podmínky a zajistí finanční nástroje pro systematickou podporu, zatímco samotnou realizaci nechá v rukou krajů a obcí, které nejlépe znají místní potřeby.

294. Naše regiony jsou zdrojem tradic, kulturní rozmanitosti a hodnot, jež obohacují celou společnost. Kultura z těchto tradic vyrůstá, a naši úlohou je proto je chránit a rozvíjet.

295. Prostřednictvím podpory z veřejných rozpočtů budeme usilovat o snížení nákladů pro domácnosti na výtvarné, hudební a další kroužky pro děti a studenty. Každý bez ohledu na příjem své domácnosti by měl mít možnost rozvíjet svou kreativitu i mimo školní vyučování. Budeme finančně podporovat a rozšiřovat síť základních uměleckých škol.

296. Digitalizace televizních archivů, muzejních či galerijních sbírek a nejdůležitějších částí knižního fondu je důležitá součást zpřístupňování kultury veřejnosti.

Finanční ohodnocení pracovníků v kultuře

Podmínky většiny pracovníků v kultuře jsou zoufale nedostatečné – prekarizace, nízké příjmy, slabá vyjednávací pozice vůči větším firmám podnikajícím v této oblasti. Veřejné rozpočty na kulturu jsou příliš nízké a platové tabulky zaměstnanců v kultuře tristní. Není výjimkou, že umělci mají ještě další dvě práce, aby se užili, takže člena profesionálního orchestru můžete podobně jako člověka z univerzity potkat třeba při roznášce pizzy.

Ponecháme-li stranou církevní restituce prosazené ODS a TOP 09, které jsou přes rozpočet ministerstva kultury jen administrativně přeposílány, dosáhla SOCDEM v roce 2021 toho, že se po několik následujících let rozpočet pro kulturu podstatně navýšil. Tehdejší ministr kultury Lubomír Zaorálek se svým týmem připravil sadu opatření pro rozvoj kultury a vyjednal na ně 6 miliard Kč z fondů EU (Národní plán obnovy) a další 2 miliardy Kč ze státního rozpočtu.

Současný ministr kultury Baxa (ODS) bohužel přislíbené 2 miliardy Kč od ministra financí nedokázal získat. A opatření Národního plánu obnovy realizuje jen v minimalistické variantě. Zejména zřízení „statusu umělce“ je, jak sama vládní koalice přiznává, spíše Potémkinovou vesnicí, aby nemuseli peníze z NPO vracet. Původní záměr pomoci umělcům na volné noze rozvíjet své dovednosti a možnost se zaměřit na dlouhodobé projekty, které vyžadují dlouhodobou přípravu, se rozplynul jako pára nad hrncem. Snaha, aby Státní fond kultury reálně pomáhal a byl nástrojem podpory kultury, se neuskutečnila. Po vyčerpání peněz z Národního plánu obnovy již na „status umělce“ nejsou alokovány žádné peníze navíc.

297. Sjednotíme platové tabulky v kultuře s platovými tabulkami ve školství. Obnovíme zaručené mzdy a požadavky na garanci mzdových podmínek u veřejných dotací. Budeme spolupracovat s profesními organizacemi pracovníků v kultuře a odbory.

298. U umělecké činnosti musí být ohodnocen nejen výsledek, ale i příprava a zkoušení, a to průběžně.

299. Covidová pandemie ukázala, jak jsou umělci zranitelnou a zákony málo chráněnou skupinou. Legislativně zakotvíme plnohodnotný status umělce, známý z jiných zemí EU, jenž osobám činným v oblasti kultury poskytne sociální jistoty, včetně vytvoření umělecké komory, která bude pro umělce vyjednávat podmínky.

300. Navýšíme prostředky na dotační výběrová řízení o 50 %, a to zejména v oblasti neprofesionálního umění a živého umění. Současně jsme připraveni otevřít nové dotační tituly k podpoře kultury v regionech a umění ve veřejném prostoru.

301. Prosadíme nejméně 2 % z rozpočtu veřejných staveb na umělecké realizace ve veřejném prostoru. Cílem je na základě otevřených výběrových soutěží podpořit vznik nových uměleckých realizací ve veřejném prostoru, což s sebou rovněž nese pracovní příležitosti pro umělce samé. Umělecká díla ve veřejném prostoru by měla být umisťována na základě urbanistických studií. Zároveň budeme mapovat, chránit a opravovat stávající realizace.

302. Pro příští víceletý finanční rámec fondů EU prosadíme přinejmenším stejný objem prostředků, jaký kultura získávala v posledních letech z fondů EU, zejména z Národního plánu obnovy.

Rozvoj kulturního a kreativního sektoru

V době umělé inteligence bude kreativita lokomotivou ekonomiky, kulturní a kreativní sektor představuje její budoucnost. Zahrnuje nejen kulturní dědictví a živé umění, ale také prosperující filmový, hudební a herní průmysl. Rutinní činnosti budou stále více nahra-

zovat roboti nebo programy umělé inteligence. Originální tvořivost má ovšem vysokou přidanou hodnotu, bude oceňována i v budoucnu a začne získávat stále významnější roli v české ekonomice.

303. Česká republika musí v oblasti kultury čerpat ze svého velkého potenciálu a zařadit se mezi světovou špičku. Jde o pracovní příležitosti s vysokou přidanou hodnotou. Je nutné zavést synergii mezi ministerstvem kultury, ministerstvem průmyslu a obchodu a ministerstvem zahraničí (měkká diplomacie). Stát bude systematicky podporovat kulturní a kreativní odvětví, ale také navyšovat nejen filmové pobídky, které se mnohonásobně zhodnotí.

304. Dlouhodobá podpora zahraničních uměleckých projektů poneše své plody. Zahraniční umělci i celé štáby rádi jezdí do Česka a jejich projekty stojí desítky i stovky milionů. Je ale třeba systematická podpora těchto mezinárodních projektů.

305. Kulturní a kreativní odvětví vyžaduje vysoce kvalifikované pracovníky. České prostředí má mnoho šikovných a tvořivých lidí, kteří ale z důvodu nedostatku pracovních příležitostí nebo špatně placených projektů odcházejí. Budeme proto podporovat přeměnu Státního fondu kultury na nástroj efektivní podpory umělců. Chceme-li získávat zahraniční projekty, musíme podporovat různorodé profese, které tyto zahraniční projekty potřebují – od umělců přes řemeslné profese až po programátory nebo lingvisty.

306. Kultura a kreativita je nedílnou součástí demokracie. Prosadíme do českého právního řádu legislativní ukotvení komunitních médií. Půjde o organizace nezávislé na státních orgánech a politických stranách, které budou odpovědné své komunitě a budou vykonávat činnosti ve veřejném zájmu nebo v zájmu občanské společnosti. Cílem je podpora různorodosti mediální obsahu, sociálního začleňování, náprava představ šířených masovými médií o společenských skupinách ohrožených vyloučením a v neposlední řadě vytváření prostředí pro veřejné občanské debaty a vtahování občanů do demokratických procesů.

307. Tvůrčí práce musí zůstat chráněna i v době umělé inteligence. Ta nesmí sloužit k obcházení autorských práv ani k vyvlastňování lidské tvorby. Budeme prosazovat jasná pravidla pro využívání autorských děl při trénování AI systémů, včetně povinného souhlasu autorů a férového odměňování. Kreativita musí být chráněna jako veřejná i ekonomická hodnota.

308. Investice do uměleckého vzdělávání je investicí do budoucnosti naší kultury. Podpoříme dostupnost a kvalitu středního a vysokého uměleckého školství, včetně lepšího propojení s praxí, kulturními institucemi a regionálními iniciativami. Mladí tvůrci musí mít možnost rozvíjet své schopnosti bez ohledu na své majetkové zázemí.

309. Česká televize a Český rozhlas jsou pilíře demokratické společnosti. Potřebují stabilní a předvídatelné financování, nezávislé na momentální politické vůli. Budeme prosazovat spravedlivý a moderní model financování inspirovaný slovenským řešením – tedy přechod na přímou platbu ze státního rozpočtu s garancí její výše podle zákonem daného

klíče. Debaty o nutné valorizaci, kterých jsme pravidelně svědky, jsou nedůstojné a využívají se jen k politickému boji. Zavedeme automatické valorizační schéma a díky rozpočtovému financování ulevíme peněženkám nízkopříjmových.

11.

ZEMĚDĚLSTÍ A PODPORA VENKOVA

Předvolební program pro odvětví zemědělství v České republice by měl zohlednit aktuální výzvy, kterým tento sektor čelí, a zároveň reflektovat dlouhodobé cíle udržitelnosti a zvyšování konkurenceschopnosti.

310. Zavedení udržitelných zemědělských praktik: Budeme podporovat přechod k ekologickému a nízkouhlíkovému zemědělství, což zahrnuje podporu agroekologických metod, ekologických farem a inovativních technologií pro efektivní využívání přírodních zdrojů.

311. Boj proti změně klimatu: Budeme podporovat zemědělské praktiky, které minimalizují emise skleníkových plynů a adaptují zemědělství na změny klimatu, včetně investic do inovací v oblasti zadržené vody a odolných plodin.

312. Inovace a digitalizace v zemědělství: Budeme podporovat digitalizaci a zavádění nových technologií, jako jsou precizní zemědělství, drony, IoT technologie a robotika, které mohou pomoci zefektivnit produkci a zlepšit ekonomiku zemědělství.

313. Diversifikace příjmů farmářů: Budeme podporovat iniciativy, které umožní farmářům diverzifikovat jejich příjmy, přímý prodej produktů nebo investice do přidaných hodnot pro zemědělské produkty.

314. Cílené programy pro mladé zemědělce: Zajistíme specifické podpory pro mladé lidi, kteří vstupují do sektoru zemědělství, včetně školení a mentoringových programů.

315. Zjednodušení přístupu k financím: Usnadníme mladým farmářům přístup k potřebným investicím a půjčkám pro modernizaci farmy a rozvoj jejich podnikání. Zavedeme dotace vázané na dosaženou produkci a diverzifikaci plodin (při jejich střídání) v osevních sledech.

316. Podpora kvalitní produkce a ochrany značek: Budeme podporovat zemědělce, kteří produkují kvalitní a zdravé potraviny, včetně produktů s regionálními značkami a certifikacemi.

317. Boj proti potravinovým ztrátám a plýtvání: Na úrovni EU i národní politiky zavedeme strategie zaměřené na prevenci plýtvání potravinami a podporu recyklace a opětovného využívání potravinářských produktů.

318. Stabilní a predikovatelné politiky: Budeme udržovat stabilní a dlouhodobou politiku podporující zemědělce, aby byli schopni čelit výzvám, jako je volatilita cen, neúroda, pandemie a geopolitické problémy.

319. Podpora strategických zásob potravin: Budeme vytvářet strategické zásoby a podporovat produkci potravin v rámci EU s cílem zajištění potravinové bezpečnosti a snížení závislosti na dovozech.

320. Posílení postavení farmářů na trhu: Budeme podporovat organizace, které sjednocují farmáře a umožňují jim lepší vyjednávací pozici na trhu, čímž se zlepší jejich ekonomická situace.

321. Zvýšení povědomí o původu potravin: Budeme podporovat transparentnost a in-

formace o původu potravin pro spotřebitele, což povede k větší poptávce po kvalitních domácích produktech.

322. Inovace vzdělávacích programů: Budeme investovat do vzdělávání a odborného rozvoje zemědělských pracovníků, aby se uměli přizpůsobit novým technologiím, regulacím a tržním podmínkám.

323. Podpora výzkumu a inovací: Budeme investovat do výzkumu v oblasti zemědělství, zlepšování odolnosti plodin, efektivity výroby a udržitelnosti.

12.

Zahraniční politika a obrana

Česko je jedinečnou zemí s bohatou historií a kulturou, se silnými demokratickými institucemi, s kvalitním školstvím i zdravotnictvím, tradičně exportně orientovaná se silnou průmyslovou základnou. Naše zahraniční politika se vždy odvíjela od naší výjimečné geografické polohy v srdci Evropy, kde se střetávají a protínají nejrůznější politické a ekonomické vlivy. Mnohé vazby vytvářené v minulosti však byly turbulentními událostmi posledních let rozvolněny, oslabeny či dokonce zcela zpřetrhány.

Česko a Evropu tak čeká v nejbližším období mnoho výzev na úrovni politické, ekonomické a bezpečnostní. Skutečně profesionálně vedená zahraniční politika přitom bude doslova v životním zájmu České republiky. S rostoucím napětím a zhoršující se bezpečnostní situací ve světě, se zvýšenou četností obchodních válek, musí Česko realizovat chytrou diplomaci. Prosazovat naše zájmy. Na západě i na východě. Ve všech koutech světa. Ministerstvo zahraničí vnímáme jako ministerstvo prevence války.

Vnější nestabilita je v dnešní době doprovázena i nestabilitou vnitřní. Triumfalismus politických elit v Evropě spojený s představou, že liberální demokracie zvítězila jako univerzální model politického zřízení, neobstál ve střetu s realitou. Ekonomická a finanční krize, prosazování dogmat globalizace, Green Deal ani migrační politika nesmí být elitními projekty placenými chudšími. Požadujeme sociální vyvážení klimatických a migračních opatření – skloubit ochranu přírody a klimatu s ochranou pracovních míst a férové rozdělení nákladů a benefitů. V opačném případě hrozí další nárůst nespokojenosti napříč Evropou, což mění její politickou mapu ve prospěch stran a hnutí, která více akcentují sociální, ekonomická a bezpečnostní téma. Dostává se to ale do příkrého rozporu s politikou a strategií Evropské komise nereflektující nejnovější globální výzvy i skutečné potřeby občanů EU. Je v zájmu Česka přehodnotit priority své evropské politiky, vystupovat kriticky vůči současnému vedení Evropské komise, a to i ve spojenectví s ostatními zeměmi, které sdílí podobný kritický názor s cílem dosáhnout změnu evropské politické strategie.

Sociální demokracie si uvědomuje důležitost a nezbytnost spolupráce na evropském kontinentě. Zejména v 21. století, kdy se ke globálním ekonomicko-politickým hráčům přidala řada populačně silných zemí Asie a Latinské Ameriky. To však neznamená, že se vším musíme vždy souhlasit a k návrhům Evropské komise má Česká republika přistupovat nekriticky.

Nezbytná je debata o tom, zda opravdu chceme EU jako silný federální nadstát, ve kterém budou o naší budoucnosti rozhodovat nikým nevolení byrokrati odtržení od reality všedních dní. Anebo jako Evropu národů, kde budou mít hlavní slovo vlády jednotlivých států bez rozdílu velikosti. Ne nikým nevolená Evropská komise, ale Evropská rada (Rada ministrů) se musí zodpovídat občanům zemí Unie. To je silná exekutiva EU, schopná boje s rostoucí sociální nerovností, zejména na periferii EU. Schopná zajistit energetickou bezpečnost či chránit hranice. Na druhou stranu jakékoliv záměry realizovat Czexit je politický i ekonomický nesmysl, který by nás vrhl na politickou i ekonomickou úroveň těch nejchudších evropských států. Podporujeme hlubší integraci tam, kde to zvyšuje sociální jistoty a bezpečnost občanů ČR: např. společné minimum sociálních práv, koordinace daňových politik, společné nákupy energií a paliv či obrané projekty.

324. Klíčovým úkolem pro Evropu urychleně budovat strategickou autonomii, na čemž se musí aktivně podílet i Česko, která je jedinou zárukou proti tomu, aby byla Evropa pouhou figurkou na šachovnice velmocenských zájmů Spojených států, Ruska a Číny.

325. Důležitým partnerem navzdory zásadním změnám v oblasti zahraniční politiky zůstávají Spojené státy, se kterými nás pojí tradičně úzké obchodní, kulturní, politické a bezpečnostní vazby. Jejich pozice je naprosto zásadní pro budoucí osud NATO, které je nyní hlavním pilířem naší bezpečnosti. Je nutné ale vnímat, že důsledkem zahraniční politiky stávající administrativy v Bílém domě může být rozvolnění amerických závazků vůči Severoatlantické alianci i s perspektivou, že přestane ve své současné podobě existovat. V takovém případě bude nutné reagovat na nové evropské bezpečnostní reálie a usilovat o zapojení Česka do případně vznikající evropské bezpečnostní a obranné struktury.

326. Česko se ve spolupráci se členskými státy EU a OBSE zasadí o dosažení trvalého míru a stabilního ekonomicko-bezpečnostního uspořádání na Ukrajině, které zemi nejen zajistí prosperitu, ale zároveň minimalizuje pravděpodobnost vypuknutí nového konfliktu.

327. Česká diplomacie musí přestat být aktivistická, přestat vnucovat druhým, jak mají žít. Musí to být diplomacie pragmatická. Nejen slovy, ale i přínosy. Úkolem ministerstva zahraničí má být předcházet konfliktům, pracovat na zajištění míru. Ministerstvo zahraničí války nebojuje, ale snaží se jim předcházet. Nicméně podpora lidských práv je nezpochybnitelná.

328. Podstatný důraz má být kladen na diplomacii ekonomickou. Zastupitelské úřady musí otevírat dveře firmám, intenzivně podporovat obchod a investice tak, jak to velmi asertivně dělají Francouzi, Němci či Japonci, ale i třeba menší Rakušané či Dánové. Navrhujeme rozšířit síť obchodních a ekonomických zastoupení při velvyslanectvích v klíčových zemích, aby podpora firem v zahraničí byla systematická a odborná. Naše prosperita bude dána i dlouhodobými úspěchy na zahraničních trzích.

329. Chceme intenzivně prohlubovat spolupráci s našimi sousedy, protože dobré vztahy pomáhají prosperitě v celém našem regionu. Vztahy se Slovenskem opět vrátíme zpět na nadstandardní úroveň, která jim přísluší. Zavedeme každoroční Česko-slovenské mezinárodní konzultace se společným zasedáním vlád a státní investiční fond pro přeshraniční dopravní projekty (VRT). Budeme rozvíjet strategický dialog s Německem a posilovat vztahy i s námi sousedícími spolkovými zeměmi Bavorskem a Saskem. Zvláštní význam má pro nás spolupráce s Rakouskem, a to i v rámci Slavkovského formátu, či s Polskem a Maďarskem, jak bilaterální, tak v rámci Visegrádské skupiny. Zvláštní pozornost budeme věnovat i západnímu Balkánu.

330. Pod vedením Česka zformujeme „koalici sociálních států“ v Radě EU (Slovensko, Rakousko, Německo, Španělsko, Portugalsko + otevřená platforma pro další vlády ochotné posílit sociální pilíř) s jasným mandátem vyjednat zavedení Sociálního konvergenčního semestru – tedy povinného ročního hodnocení a závazných doporučení k minimálním mzdám, dostupnému bydlení, kolektivnímu vyjednávání a boji s chudobou – a zároveň prosadit unijní zákaz vnitřních daňových rájů a agresivního daňového dumpingu, aby

v EU už nebylo možné stavět konkurenceschopnost na podsekávání sociálních a daňových standardů.

331. Musíme být schopni komunikovat s globálními hráči, bez ohledu na momentální názorové rozdíly. Je však v zájmu naší země rozvíjet i spolupráci se zeměmi subsaharské Afriky, jihovýchodní Asie či Latinské Ameriky, se kterými máme tradičně dobré vazby, či u kterých vidíme velký potenciál oboustranně výhodné spolupráce.

332. Důležitým obchodním partnerem pro náš průmysl je oblast střední Asie, ale zejména Indie a Čína, které pro nás musí být respektovanými zeměmi a vzájemně výhodnými partnery. Klíčovými partnery v Asii však jsou i Vietnam, se kterým nás pojí práce a studium celé jedné generace v Československu a úspěšný život dalších generací v Česku, Japonsku a Jižní Koreji. I v řadě afrických zemí, včetně Egypta, máme silné osobní i vzdělávací vazby – budeme na ně navazovat a prohlubovat spolupráci.

333. Naším zájmem je dlouhodobá stabilita na Blízkém východě a nadstandardní vztahy významnými hráči v této oblasti. Výjimečné vazby máme se Státem Izrael, který jsme pomáhali budovat, hájili jsme jeho státnost a který je pro nás důležitým partnerem zejména v oblasti bezpečnosti a vědecko-technické spolupráce. Současně ale plně podporujeme právo palestinského lidu na důstojný život a sebeurčení a budeme aktivně podporovat cestu k trvalému míru.

334. Založíme Národní centrum pro hybridní hrozby spolu s V4 a SRN; budeme prosazovat evropskou legislativu proti dezinformačním kampaním financovaným třetími státy.

335. Zavazujeme se plnit alianční cíl 2 % HDP na obranu, ale striktně vázaný na dlouhodobou koncepci rozvoje Armády ČR: každé navýšení rozpočtu musí vycházet z široce projednané dlouhodobé koncepce, která jasně určí priority (personál, výcvik, infrastruktura, domácí zbrojná výroba, modernizaci těžké brigády a kyber-/dronové schopnosti) a jejich harmonogram; vláda bude povinna každoročně předložit Poslanecké sněmovně veřejnou zprávu o plnění těchto cílů a o veřejných zakázkách, včetně podílu českých podniků a výzkumných institucí, aby 2 % skutečně zvyšovala obranyschopnost, rozvoj domácího průmyslu a společenskou odolnost namísto nahodilých nákupů bez strategie.

13.

VNITŘNÍ BEZPEČNOST

Vnitřní bezpečnost České republiky v roce 2025 čelí několika klíčovým hrozbám, které se vyvíjejí v reakci na geopolitické změny, technologický pokrok a sociální dynamiku. Mezi hlavní problémy patří: Organizovaný zločin a hospodářská kriminalita. Organizované zločinecké skupiny představují vážnou hrozbu pro českou společnost. Tyto skupiny narušují stabilitu ekonomiky, podkopávají demokratické struktury a ohrožují existenci právního státu. Mezi hlavní aktivity patří hospodářská kriminalita, nelegální migrace, obchod s lidmi a výroba a distribuce omamných a psychotropních látek. Dále pak kybernetické hrozby, šíření dezinformací a zneužívání umělé inteligence. Firmy a instituce čelí útokům zaměřeným na krádeže dat, narušení provozu a poškození reputace. Dále pak extremismus a radikalizace. Extremistické skupiny, včetně pravicových a domobranecích, se stále více angažují v aktivitách ovlivňujících veřejné mínění a politiku. Dále pak sociální nepokoje a nespokojenost veřejnosti. Sociální napětí, způsobené ekonomickými problémy, politickou polarizací a nespokojeností s vládními opatřeními, může vést k veřejným protestům a nepokojům. Bezpečnostní složky se připravují na možné scénáře, které by mohly ohrozit veřejný pořádek a stabilitu. Všechny tyto hrozby vyžadují koordinovanou reakci mezi státními institucemi, bezpečnostními složkami a občanskou společností. Důležitá je prevence, včasné odhalování rizik a efektivní komunikace mezi jednotlivými aktéry a samozřejmě funkční a dobře vycvičená Policie ČR.

336. Prosadíme rozvoj komunitní prevence kriminality – účelným nástrojem může být administrativně jednoduchý víceletý dotační program na financování platů komunitních pracovníků prevence kriminality působících zejména v sociálně vyloučených lokalitách a obcích s vyšší mírou výskytu sociálně patologických jevů.

337. Zvýšíme náborové příspěvky a zejména platy nastupujících, mladých policistů – hlavním účelem je doplnit chybějící stavy policistů zejména v určitých regionech, kde je ohroženo fungování celých obvodních oddělení. Současných 30 tisíc nástupní plat je naprosto nepřijatelných.

338. Chceme udržet zkušené policisty v aktivní službě delší dobu. Proto aktualizujeme systém výsluh pro policisty a posunout dobu jeho využívání minimálně na 20–25 odsouzených let.

339. Podpoříme výstavbu moderních základen integrovaného záchranného systému i v menších městech – zejm. Policie ČR, městské (obecní) policie, hasičů profesionálních i dobrovolných, záchranařů apod. včetně využití společného zázemí, operačních středisek a posílení vzájemné komunikace a spolupráce.

340. Zásadně posílíme kompetence obyvatelstva v civilní ochraně. Clem je větší připravenost na výskyt mimořádných událostí včetně extrémních projevů počasí a budování odpovídajícího humanitárního zázemí.

341. Chceme také prosadit systémovou podporu a rozvoj dobrovolnictví včetně dobrovolnických a komunitních center v jednotlivých městech. Například v Německu se v dobrovolnictví angažuje přibližně 40 % populace starší 14 let. Do roku 2035 bychom se chtěli v ČR přiblížit alespoň na polovinu tohoto čísla.

342. Chceme zachovat dostupnou a kvalitní síť veřejné správy – zamezit další centralizaci veřejných služeb a předcházet tak hrozícímu digitálnímu vyloučení. Zejména chceme zabránit destrukci pobočkové sítě České pošty, rušení poboček Úřadů práce, snaze likvidovat menší stavební úřady, přesouvat kompetence výkonu státní správy do větších měst a dále takto oslabovat venkovské regiony a dostupnost služeb pro občany v nich.

343. Chceme reformovat a nastavit věrohodnou a vypovídající evidenci obyvatel, která bude požadovat ohlašovací povinnost skutečného pobytu občanů. Případně zvážíme znovuzavést institut přechodného pobytu a výrazně omezíme možnost vykazování trvalého pobytu na ohlašovně (adresa radnice). Je to významná pomoc pro řešení krizových stavů a také nástroj pro prokazování obsazenosti bytů vůči jejich komerčnímu a investičnímu využití a tomu odpovídajícímu daňovému zatížení.

344. Český stát musí usilovat o efektivní integraci a právní postavení cizinců v naší společnosti, zejména však o eliminaci ghett i v souvislosti s některými průmyslovými zónami a logistickými centry s vyšším podílem zahraničních pracovníků, dále pak o vymahatelnost práva vůči některým etnickým skupinám stejně jako o bourání jazykových a kulturních bariér. Jako další žádoucí krok se jeví úprava legislativy pro cizince s přechodným pobytom delším než 90 dní, aby měli povinnost registrovat se i v našich evidenčních systémech.

345. V neposlední řadě chceme posilovat kyberbezpečnost a ochranu kritické infrastruktury – s rozvojem digitálních technologií a postupné závislosti na nich zároveň upozorňovat občany na možná rizika, rozvíjet osvětu při pohybu ve virtuálním světě nejen pro děti a mládež (zejm. kyberšikana), ale též pro seniory (podvody s penězi apod.), a obecně boj s dezinformacemi.

346. Ochrana pracovníků veřejných služeb před násilím - zpřísníme trestní ochranu lidí, kteří každý den slouží veřejnosti – zdravotníků, sociálních pracovníků, pedagogů a úředníků ve výkonu práce. Novelizací trestního zákoníku je zařadíme mezi „chráněné osoby“, takže útok na ně bude posuzován stejně přísně jako útok na policistu či hasiče. Současně dáme zaměstnavatelům možnost čerpat 50 % dotaci na kamerové systémy, panic buttony a další bezpečnostní prvky; povinně zavedeme i školení de-escalacních dovedností a jasný postup pro hlášení incidentů. Tím snížíme rostoucí agresi vůči lidem, na jejichž práci a odvaze stojí zdravotnictví, sociální péče, školství i státní správa.

347. Regulace konopí místo nefunkční represe: zavedeme legální a přísně regulovaný rámec pro pěstování, sdílení a prodej konopí, inspirovaný německým modelem. Dospělí se budou moci zapojit do registrovaných pěstitelských spolků. Licencovaný prodej proběhne v kontrolovaných podmínkách, bez reklamy, s věkovým omezením 18+. Výnosy z daní půjdou na prevenci a osvětu. Cílem je omezit černý trh, snížit zátěž soudů a policie a zajistit zdravotně bezpečné prostředí namísto nefunkčního trestání.

14.

SPRAVEDLNOST, EXEKUCE A OCHRANA SPOTŘEBITELE

Spravedlnost představuje jednu ze třech základních sociálnědemokratických hodnot. Do moct se spravedlnosti bohužel v Česku trvá déle, než je průměr v EU. Ve srovnání s dalšími státy ČR „vyniká“ především v počtu vězňů, v přepočtu na obyvatele jsme v Evropě jedním z premiantů. Í. Nedostatečné je také využívání alternativních trestů, jako je např. domácí vězení. Většina bývalých vězňů se do vězení vrací opakovaně v daleko větší míře než v jiných zemích EU, proto je klíčové pracovat s vězni jak během výkonu trestu, tak i po propuštění. Problémem pro vězně jsou také exekuce, mají je tři ze čtyř vězňů.

V exekuci se v ČR celkově nachází více než 600 tisíc lidí, proti kterým je vedeno přes 4 miliony exekucí. Jejich důsledky dopadají nejen na dlužníky samotné, ale také na jejich partnery nebo děti. Z důvodu likvidačních exekučních srážek lidé v exekuci sahají často po nelegální práci. U rodičů v exekuci je větší pravděpodobnost, že jejich děti nedokončí školu. Vzhledem k počtu lidí v exekuci je zásadní nastavit efektivní systém dostupných poradenských služeb a bezplatné právní pomoci.

U soudních sporů je pak nezbytné zvážit moderní alternativní postupy, jakými jsou třeba mediace, tedy řešení sporů mimosoudně za pomoc prostředníka, případně Cochemská praxe, která u řešení rozvodů směřuje k domluvě mezi všemi účastníky sporu s důrazem na práva a zájmy dítěte.

348. Umožnění rozvodu manželství u notáře: Rozvodové řízení je pro většinu lidí velmi stresující a bolestnou záležitostí. To vše ještě umocňuje povinnost účasti u rozvodového soudu, a to i v případě, že jsou manželé schopni se dohodnout o dětech i o rozvodu samotném. Navrhujeme, aby v případě, že jsou manželé schopni uzavřít dohodu o dětech, majetku a bydlení, bylo manželství rozvedeno v řízení před notářem.

349. Stanovíme pásmá pro určování výživného jak pro rozvodové řízení, tak i pro následující období po rozvodu manželství. Praxe je dnes taková, že existují pouze obecná pravidla pro stanovení výživného (např. životní úroveň rodičů, odůvodněné potřeby dětí) a žádný z rodičů tak neumí předvídat rozhodnutí soudu o výši výživného. Musí se proto vytvořit finanční pásmá dle příjmů rodičů a věku dítěte, tak aby si rodič dokázal sám spočítat pravděpodobnou výši výživného. Současně by tím došlo k vyrovnání situace, protože soudy v obdobných situacích stanoví výživné dosti odlišně.

350. Podporujeme plošné používání tzv. Cochemské praxe u českých soudů, aby děti nebyly nástrojem vlastních rodičů. Rozvodové řízení je mimořádně traumatickou záležitostí pro všechny zúčastněné. Na prvním místě však pro děti. Cochemská praxe spočívá v tom, že všichni zúčastnění na rozvodovém řízení – rodiče, soudci, advokáti, orgány sociálně právní ochrany dětí a další – jsou vedeni k tomu, aby zájmy dítěte a právo dítěte na oba rodiče, se dostaly do středu zájmu probíhajícího řízení a rozhodování.

351. Podporujeme používání alternativních trestů. Trest veřejně prospěšných prací má v řadě případů větší výchovný účinek než nepodmíněný trest odnětí svobody. Podobně další alternativní tresty. Nepodmíněný trest často není nejenom nezbytný, ale je i mimořádně náklady, vede k recidivě a neplní očekávaný účel trestu – sankce a převýchova.

352. Zasadíme se o častější využívání elektronických monitorovacích systémů v oblasti trestního práva – tzv. elektronických náramků. Přitom už jen při ukládání trestu může elektronický náramek výrazně ušetřit veškeré náklady, které jinak vznikají s uvěznením. Jedná se nejenom o náklady finanční, ale především společenské. Elektronické náramky navíc nacházejí velmi dobré uplatnění také v případě ochrany obětí trestních činů (stalking, domácí násilí a další).

353. Domácí a sexuální násilí: nulová tolerance – Zavedeme „bezpečnostní volno“ až pět dní plně hrazené pro oběti, zrychlíme vykázání násilníka a umožníme jeho elektronický dohled, zdvojnásobíme kapacity krizových center a chráněných bytů a spustíme jednotný systém prevence a školení policie, soudů i škol – aby pomoc byla rychlá, dostupná a koordinovaná.

354. Výkon trestu nepodmíněného odnětí svobody není žádnou rekreací. Budeme podporovat co nejširší zaměstnávání vězňů, které pomáhá jednak resocializaci odsouzených, jednak umožňuje vězňům, aby splatili své dluhy vůči obětem svých trestních činů a celé společnosti. V tomto směru je vhodné podporovat rozšíření elektronického monitoringu vězňů pro účely práce mimo věznici. Budeme ale usilovat o přiměřené zvýšení tarifů, které zaměstnaným vězňům poskytnou příjem využitelný ke splácení svých dluhů. Zároveň nesmí chybět kvalitní dluhové poradenství pro vězně, tak aby dostali nejširší/nejdůležitější informace o možnosti oddlužení či sjednání splátkových kalendářů.

355. Podporujeme začleňování bývalých vězňů do společnosti, například rozšířením projektu Probačních domů. Odsouzená osoba, která vykonala svůj trest, musí být podporována ve svém návratu do společnosti. Dluh vůči společnosti je vyrovnan, proto by lidem neměly být kladený překážky začlenění se zpět do společnosti, ani by neměli narážet na lhůstejnou ze strany přinejmenším státních orgánů.

356. Absence práce s propuštěnými vězni je jedním z významných faktorů vedoucích k recidivě. Budeme usilovat o rozšíření podpory obětí trestních činů, a to ve všech oblastech – právní, psychologická, finanční pomoc, další podpora procesních práv a nároků, ovšem také směrem ke zvýšení jejich vymahatelnosti, především po pachatelích trestních činů. Je důležité zajistit adekvátní finanční a institucionální podporu pro organizace poskytující přímou pomoc obětem trestních činů a to zejména v případech, kdy je obětí dítě.

357. Soudní řízení je sice ze zákona veřejné, ale veřejnost se soudního jednání zúčastní relativně zřídka. Zavedeme povinnou účast středoškoláků u jednoho civilního a jednoho trestního řízení by mohla mít výrazný výchovný a vzdělávací efekt.

358. Připustíme vyšetření na detektoru lži jako důkazu v trestním řízení. V České republice totiž neexistuje jednoznačná právní úprava vyšetření na detektoru lži. Jedná se přitom o prostředek postavený na jednoznačně vědeckých základech, jehož využití v trestním právu za stanovených podmínek připouští řada zemí. Jednoznačné a jasné zákonné připuštění vyšetření na detektoru lži může pomoci v práci Policie České republiky, i soudům.

359. Nejlepší spor je takový spor, který vůbec nevznikne a není nutno jej řešit. S ohledem

na přetíženost soudů podporujeme činnost mediátorů, kteří spory pomohou vyřešit ještě v předsoudní fázi, a to včetně oblasti trestního práva, kde zákon připouští např. možnost odklonu.

360. Samoživitelské rodiny v exekuci a insolvenci jsou oproti úplným rodinám znevýhodněny ve výši nezabavitelného minima. Vyrovnáme nezabavitelné částky mezi úplnými a samoživitelskými rodinami. Je třeba zohlednit těžší situaci sólo rodičů oproti úplným rodinám.

361. Do exekucí nepatří tržní soutěž mezi exekutory. Exekutor má šetřit práva všech účastníků řízení – věřitele i dlužníka. Exekutora si tak nemůže vybírat ani dlužník, ani věřitel podobně, jako si strany sporu nemohou vybírat soudce. Prosadíme teritorialitu exekutorů pro všechny druhy dluhů bez výjimky. O určení exekutora bude rozhodovat objektivní mechanismus. Dále musí platit princip jeden dlužník, jeden exekutor. Podpoříme zastavení exekucí zcela nevymahatelných po delší dobu, pokud nepůjde o nepočitné vyhýbání se dlužníka úhradě svých dluhů.

362. Lichva je sice dnes již upravena v trestním zákoníku, ale její vymahatelnost je nízká. Zákon totiž nestanovuje, co lichva je a co už není. Přijmeme opatření k účinnému vynucování zákazu lichvy stanoveného právními předpisy a větší regulaci nákladů spojených s úvěry.

363. Do občanského zákoníku vrátíme předkupní právo na nemovitosti. Rozumná úprava předkupního práva by měla zamezit dnešním excesům, kterými jsou postiženy desítky tisíc lidí. Zákon musí zabránit tomu, aby predátorské společnosti, které vykupují menšinové podíly, šikanovali a vydírali ostatní spoluúvlastníky.

364. Upravíme zákon tak, aby nešla zneužívat dnes hojně využívaná metoda, kdy nebankovní společnosti půjčí osobám v nouzi pod podmínkou, že si zřídí živnostenské oprávnění. Přechodem na IČ přichází dlužník o ochranu zákona o spotřebitelském úvěru. Úroky a různé pokuty mohou potom stoupat do astronomických výšin.

365. Jedním z nejslabších účastníků správních a soudních řízení jsou děti. Budeme usilovat o posílení procesního postavení dětí, například zavedením povinnosti zajištění právního zastoupení, v důvodných případech bezplatného.

366. Zavedeme lidovou zákonodárnu iniciativu, aby občané měli možnost předložit návrh zákona, kterým by se Parlament musel zabývat, ale současně mohl zcela svobodně o návrhu rozhodnout, včetně jeho zamítnutí. Rozšíření účasti občanů na správě věcí veřejných je žádoucí i proto, aby se každý učil fungování v demokratické společnosti.

367. Prodloužíme záruční lhůty na výrobky. Žádný právní předpis nebrání České republice, aby měla na spotřební výrobky pouze dvouletou záruční dobu. Je naprostě běžné, že řada předmětů patřících do základního vybavení domácnosti má životnost blízkou dvěma letům, a bohužel je neopravitelná. Tento stav není udržitelný. Proto je nezbytné prodloužit zákonnou záruční dobu na alespoň tři roky. Prospějete to jak spotřebitelům, tak i přírodě. Příklad automobilek, pro které je běžné poskytovat pětiletou záruční dobu jako standard, ukazuje, že tento záměr není nesplnitelný. Opravitelnost zboží bude Česká obchodní in-

spekce striktně vymáhat. Posílíme pozici spotřebitele prodloužením doby, kdy musí pro-dávající prokázat nezávadnost zboží z půl roku na celý rok. Podpoříme organizace hájící práva spotřebitelů.

368. Posílíme prvky přímé demokracie – zjednodušíme možností konání referend na úrovni obcí a krajů tak, aby tento nástroj participace občanů nefungoval jen na papíře.

369. Zvýšíme odměnování justičních asistentů a soudních úředníků. Jejich platy jsou po-važovány za velmi nízké ve srovnání s náročností a odpovědností jejich práce. Administra-tivní pracovníci v justici upozorňují na to, že jejich odměny neodrážejí pracovní zátěž ani odpovědnost, což vede k nízké motivaci. Problém způsobuje i odchod kvalifikovaných pracovníků z justice do lépe placených sektorů. Je nutné zvýšit rozpočtové prostředky v této oblasti.

370. Umožníme vstupovat do manželství, se všemi právy a povinnostmi tak, jak již dnes existuje, i dvěma ženám nebo dvěma mužům.

SOCDEM
2025

www.socdem.cz